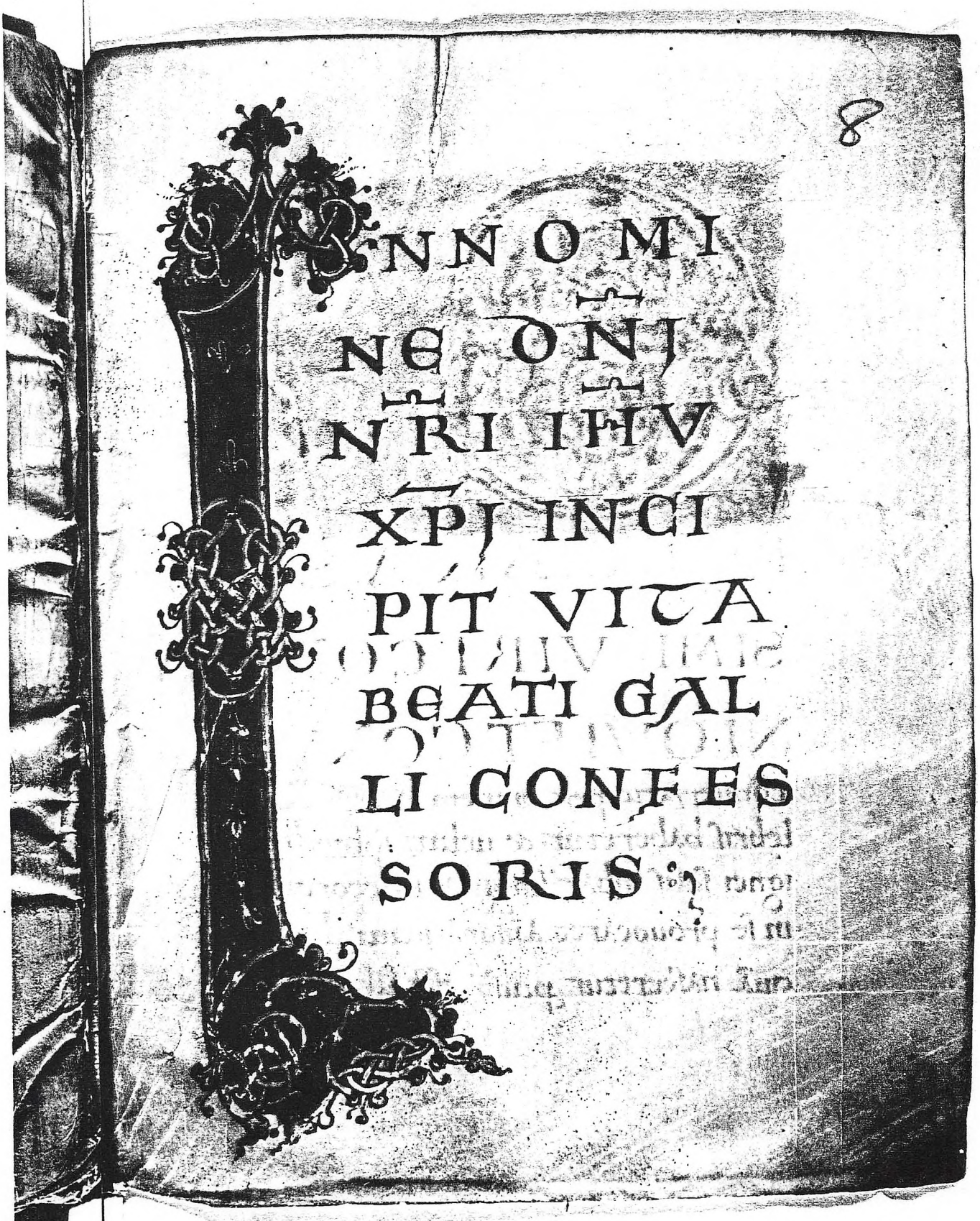

INNOMI
NE DNI
NRI IHV
XPI INCI
PIT VITA
BEATI GAL
LI CONFES
SORIS.

Bern Bürgerbibl. 477

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 477
f. 8r

NNOMI

NE ONI

NRI IHV

XPI INCI

PIT VITA

BEATI GAL

LI CONFES

SORIS

Bern Bürgerbibl. 477

qui eius prudentiã & sermones audierant.
admiratione eũ & laude dignissimũ iu
dicarent. Qua sapientiæ maturitate fa
ctũ est. ut uniuersorũ cõmuni consilio.
& iussione columbani abbatis. p singulos
sacræ promotionis gradus ascendens. innu
tus sacerdotii susciperet dignitatem.

.iii. Ergo dum sacris instaret officiis. die no
ctuq; precibus dnm placuit & lacrimis.
Et superni inspectoris placere desiderans
oculis. pro uirtutũ & uitæ meritis amabatur
ab omnibus. placuit uniuersis.

Dum hec agerentur. cot
tidie beatus columbanus euangeli
cam cupiens assequi perfectionẽ. ut uide
retur omnibus qua habebat relictis. cru
cem suã tolleret. & nudus dnm sequ
retur. Consilio suo egit cũ fribus quorũ
animos idem feruor accenderat. ut

Bern Bürgerbibl. 477, f. 9v

qui eius prudentiã & sermones audierant.
admiratione eũ & laude dignissimũ iu
dicarent. Qua sapientiæ maturitate fa
ctũ est. ut uniuersorũ cõmuni consilio.
& iussione columbani abbatis. p singulos
sacræ promotionis gradus ascendens. inu
tus sacerdotii susciperet dignitatem.

·iii· Ergo dum sacris instaret officiis. die no
ctuq; precibus dnm placuit & lacrimis.
Et supernı inspectoris placere desiderans
oculis. pro uirtutũ & uitæ meritis amabatur
ab omnibus. placuit uniuersis.

DUM HEC AGERENTUR. cot
tidie beatus columbanus euangeli
cam cupiens assequi pfectionẽ. ut uide
licet omnibus quæ habebat relictis. cru
cem suã tolleret. & nudus dnm seque
retur. Consilio suo egit cũ fribus quorũ
animos idem feruor accenderat. ut

Bern Burgerbibl. 433, f. 9v

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 9v

PRECLARA SCIS
SIMI VIRI COꝛ̄IBA
NI QVIET COꝛ̄VBA
conuersatio per omnem hiberniam ce
lebris haberetur. & ueluti splendidum
igneꝰ solis iubar singulari decore omniū
in se prouocaret amorē. sicuti de eo prius
quā nasceretur prusū esse liber gestorū

Ben. Bibl. Ms. 437, fol. 8v

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 8v

ipsius plenitter indicat · int̄ coeteros quos
fama uirtutū eius attraxerat. Parentes
beati galli secundū dm̄ religiosi · secundū
seculū nobiles · filiū suū primo ætatis flo
re nitentē cū oblatione dnō offerentes ·
illius magisterio cōmendauerunt · ut inter
regularis uitæ proficeret disciplinā · &
int̄ plurimos spiritalis militiæ sectato
res · oboedientiæ & artioris propositi
imitaretur exempla · Dumq; bonæ in · 11 ·
dolis uir caro nutriretur affectu · ma
gno uirtutū creuit augmento · Superna
quoq; gratia se p̄meiente · tanto stu
dio diuinas epotauit scripturas · ut de
thesauro suo noua proferre posset &
uetera · Grāmaticæ & iā regulas metro
rūq; subtilitates capaci ē sequeretur in
genio · Obscura uitē scripturarū tā sapi
ent̄ scire uolentibus reseraut · ut cuncti

Bern Bürgerbibl. 477

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 477
f. 9r

discere. Huic cū uir sēs familiaritatis
sue grām prestitisset. quesiuit ab eo
An inuenisset umquā in solitudine
locū aquis abundantē. puris & salu
bribus. planicie stratū & humanis cul
tibus oportunū. Desiderio inquiens ani
mi feruentis excestuo. cupiens in solitu
dine dies ducere huic uite concessos.
Iuxta quod psalmista pronunciat dicens.
Ecce elongaui fugiens. & mansi in soli
tudine. Expectabā eū qui saluū me fa
ceret. & rētq. Diaconus respondit.
Hec o pater solitudo aquis est infusa
frequentibus. asperitate terribilis. mon
tibus plena pcelsis. angustis uallibus
flexuosa. bestiis possessa sceuissimis.
Nā pter ceruos & innocuorū greges
animaliū. ursos gignit plurimos. apros
innumerabiles. lupos numerū excedentes

Bern. Burgerbibl.
477. f. 20a

Burgerbibliothek
Bern

Cod.477, f. 20r

Bern Bürgerbibl.
477. f. 30ᵛ

Et accedens salutauit humilit & dixit
ad eū. Ne timeas serue dī ad ducē ue
nire. Sub testificatione enī iurisiu
randi pmisit. se nullā tibi irrogatu
rū iniuriā. Sed & cū posueris manū
tuā sup caput puellæ. si ab ea p ora
tionē tuā spūs immundus abscesserit.
in sede ēstantiensi pontificatus te subli
mabit honore. Dum de huiuscemodi
colloquiū rebus haberent. supueni
ens iohannes diaconus secundū consue
tudinē obtulit ei panes azimos & la
guncula uini. & oleū & butirū & mel
in uasculis cū piscibus assis. Vir dī
cū eū uenire cognouisset. gratias e
git dō gaudio plenus. Discubuerunt
q; tres conuiuæ fidissim. & cū gratia
rū actione dona dnī pceperunt.
Int hæc uir sēs pbro. Duc ait nobiscū

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 30r

cidę grauitatis senem sibimet assistere. cau
sas infirmitatis blandis inquirentē sermo
nibus. Cūq; intrōganti totius ex ordine rei
replicarę euentū senex dixit ad eū. Memto
fili ut luce terris reddita oleo quod in cri
pta ante altare cōsueuit ardere uulneris
locū pungas. nā cōtinuo sanitatē recipies.
Itaq; facto mane quod in somnio audierat.
custodi ecclę retulit. partēq; cū illo basilicā
ingressus ut edoctus fuerat certus de promissio
ne peregit. Nec mora sacro punctus liquore
toto corpore detumuit. & integerrimam
assecutus est sanitatem.

MULIER QVAEDAM UNICAM FILIĀ
ab ipsa ut referebat cęcā natiuitate. ppriis
humeris monasterio aduexit. eāq; ante altare
scī galli deponens solo prostrata pōbus p illa
diutius incubuit. Illaq; orante deuotus. subito
puella huc illucq; in pauimto uoluta miserabilē

Bern Burgerbibl. 477. f. 86'

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 86v

lucernas uitreas in eadē lauaret ecclesia. alius quidā ibi incaute deambulans cū se alio repente uertisset. quasdā uixta positas uestes attractas pauimento deiecit. ita ut uiolento eiusdē deiectionis impulsu. usq; in ecctē cancellos ferrentur. Sed miro diuinæ operationis modo absq; lesione repertæ. suis continuo non sine admiratione restitutæ sunt locis.

FRATER QVIDĀ EIVSDEM CONGREGATIonis medicinali scientia nō ignobiliter instructus. dū quodā tēpore incidi sibi fleotomo uenā fecisset. & ppropera festinatione post modicū quippiā operis incaute faceret. statī nō solū brachiū cuius uenā incisio uulnerauerat uerū & iā totū corpus eius tumore distensū est. Qua ex causa accidit ut mortē suspectā haberet cœpisset. quippe qua uiderat suę sibi artis industriā studiosius adhibitā nihil prodesse. Sequenti itaq; nocte uidit in somnio pia

Bern Bürgerbibl. 477. f. 86r

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 86r

Bern. Bürgerbibl. 477. f. 87r

exclamat. Et int angustias ac gemitus. opta
to usu donata gratissimū omnibus qui aderant
prębet signi perspicuitate spectaculum.

IN EODEM MONASTERIO INTER SCO
lasticos tunc tēporis erat quidā puerulus
paupculis licā parentibus orundus. studio
tamen discendi satis intentus. Cūq; inmatura
morte utriusq; parentis solacio nudaretur.
quāuis cottidianū uictū suis laboribus assi
due queritaret. nequaquā tam bonę studii
ā iā necessitate cōpellente instantiā dere
liquit. Is lateris quodā dolore pcussus. usq; adeo
grau p longa tēporū spacia infirmitate ēta
buit. ut in uno latere ab humero udelicā
usq; ad extremā corporis partē ulcera saniem
emittentia paterent quā plurima. Qua infir
mitate intantū grauatus est. ut iā uix sine
aliorū adminiculo quoquā gressū mouere
potuisset. Sed cū corporale medicamtū quāuis

Burgerbibliothek
Bern
Cod.477, f. 87r

2

EXPLICIVNT CANONES LIBRI
PRIMI.

INCIPIT LIBER PRIMVS.

IEROBAAL
SVB ARBORE

VT legimus quer cus. tritici messem cũ uirga ederet. accepit oraculũ ut
potestate alienigenarũ mlib trãẽ dñi poplm uindicaret. Nec mirũ si ẽ
electus ad grãm. cum sub umbra iã tunc sacrę crucis. & uenerabilis sapien
tię. p̃ destinato incarnationis futurę mẏsterio constituatur. feracis segetis
sensibilia de latibulis frumenta p ducere. electionẽ q. scõz apur gamen
tis in anis paleę sequestrare. Quitamquã uirga uetustatis exercitii. sup
flua ueteris hominis cũ eius actib, deponentes. quasi intercalari ita
in arcta congregantẽ. Arcta enim torcular ẽ fomes ętern. in qua
caelestis uitis fructus excudat. Quo motus oraculo gedeon cũ audisset
qđ deficientib, lucę populoz milib, in uno uiro dñs plebẽ suã ab hostib,
liberaret. obtulit hedũ capratũ. Cuius carnẽ scđm p̃ceptum angli
& azima suppa petrã posuit. & ea ũre p fudit. Quae simul ut uirgę
eacumine quã gerebat angls dñi contigit. de petra ignis erupit.
atq. ita sacrificiũ qđ offerebatur absumptũ ẽ. Quo indicio declaratũ
uidetur qđ petra illa tẽpium habuerit corporis xpi. quia scriptum ẽ.
Bibebant aũt de consequenti eos petra. petra aũt erat xp̃s. Qđ utiq. ñ
addiuinitatẽ eius sed ad carnẽ relatũ est. quę sicuti eos da populoz

Bern. Burgerb. 278, fol. 2ᵛ

BBB Cod. 278, f. 2r

19.

ubi apls dixit. nob tamen unus dñs pater exq̃ omia & nos nullum. Sed ut sciat quia inter omia nõ est filius: legat sequentia. Nam cũ dicit & unus dñs ihc̃ p quẽ omia ab omib; utiq; excepit dñ filiũ qui excepit & patrem. Cuius dẽ aũt impietatis ẽ. ut patri ut filio ut scõ spũ derogare. Non rẽ credit in patrẽ qui nõ credit in filiũ. nec credit in dñ filium qui nõ credit in spm̃. nec potest sine regula ueritatis fidei stare. Nam qui negare corpit unitatẽ potestatis in patre & filio & spũ scõ. nõ potest utiq; ibi ubi nulla diuisio sit' fidẽ p bare diuisam. Ergo qua pietatis ẽ unitas: bene credere. etiam unitas impietatis ẽ male credere. Utiq; qui putat spm̃ inter omia debere numerari. quia omia legunt facta p filium. etiam filiũ utiq; inter omia ad numerandũ putant qua legunt ex dõ omia. Consequenter aũt nec patrẽ se cernunt ab omib; quia creaturis omib; filiũ non secernunt. qm̃ sicut ex patre omia. ita uia p filiũ omia. Hoc ipsum spũ p̃uidens apls dixit. ne inter omia posuisse filiũ uel impius inderetur. qui audierat dixisse filiũ pater qđ dedit mihi mauis omib; est. Nouiẽs spm̃ dñi ad dñi patris et filii maiestate segregatum. quia scriptũ ẽ. unus dns pater exq̃ omia et nos in ipso. et unus dns ihc̃ p quem omia et nos p ipsum. de spũ aũt eo loco nihil dix̃. quia plerisq; locis et de spũ dix̃ scriptura. ñ de filio. et de dõ patre nihil dix̃. et rursus de dõ patre dix̃ et spũ et de filio dñi nihil dixit. Sed fortasse aliquis dicat. Qua ratione cũ dixerit hic ex patre omia & p filiũ omia. de spũ scõ tacuerit. hinc capiat p̃uidicium comparare. Qđ si p̃gat malitiose interp̃tari. quia mutus inuenia locis p̃dicata spus scõ potestatẽ in quib; ut de patre ut de filio nihil scriptura expresserit. sed intelligendũ reliquerit. Numquid g̃ cũ gra spus p̃dicatur dñi patris

Bern Burgerb. 272. fol. 6a

BBB Cod. 278, f. 6r

20.

XXV Q via sicut pater & filius: ita & spūs scūs susceptat mortuos.
XXVI Q via spūs indi sede & unū regnū patris & filii & spūs scī indiuisū.
XXVII Q via dnī sabaoth etiam spūs dī.
XXVIII Q via omīpotens etiam spūs scūs. EXPLICIUNT TITULI.

INCIPIT LIBER TERTIUS. Prologus.

QUIA SPŪS SUP XPM ET SIC FILIUS SPM MISIT. ITA ET SPŪS FILIUM DĪ MI

SUPERIORI LIBRO euidentius testimonius scripturarū docuimus aplos & pphetas: illos ad pphetandū hos ad euangelizandū aspū scō sicut a patre & filio destinatos: Nunc adiciamus qđ omīs iure merentur & dubitare nō possint. Dicit enī filius dī. Spūs dnī sup me. ppt qđ unxit me. euangelizare p. uperib, misit me. pdicare captiuis remissionē. & cecis iusum. Qđ dū de libro ysaię legeretur ait in euangelio. Hodie completa ē hec scriptura in auribus uris: ut desit dictum esse signa &. Ergo mirari possumus si pphetas & aplos spūs misit. cum xpē duxerit spūs dnī sup me. Et bene sup me dixit. qz quasi filius hominis loquebatur. Quasi enī filius hominis & unctus & missus ē ad euangliū pdicandū. Sed si nō creditur filio audiant etiam patrē loquentē qua spūs dnī sup xpm. Dicit enī iohannes. Supra quē uideris spm descendentē de celo & manentē sup eum. hic ē qui baptizat in spū scō. Dixit hoc ds pater iohi. iohannes & audiuit & audit & credidit. Audiuit a dō. audit in dnō. credidit qz spūs scūs erat qui descendebat de celo. Non enī columba. sed sicut columba descendit. Sic enī scriptū ē. Et uidi spm dī descendentē de celo sicut columbā. sic & iohannes uidisse se dixit. ita & scripsit & marcus. Lucas autē addidit qđ corporali specie descendit spūs scūs sicut columba. ne incarnationē illam

Bern Burgerb. 278, fol. 40v

21.

BBB Cod. 278, f. 40v

Tertius est mare lupus. est & septimus sanguis.

MAIVS HABET DIES. XXXI. LVNA. XXX.

XI.	B	MAII.		Philippi & iacobi frisdin. Walpurge virg. Sigismundi regis.
	C	VI	N	[illegible] von ainem andern in herbst
XVIIII.	D	V	N	Inuentio Scē Crucis. Alexandri Euentii Theodoli. Diesg
VIII.	E	IIII	N	Floriani mrs.
	F	III	N	Ascensio dñi in celū
XVI.	G	II	N	Johannis apti
	A	NONAS		Diesg.
	B	VIII	ID	Victoris mrs
XIII.	C	VII	ID	
II.	D	VI	ID	Gordiani. Epimachi. Iob pphete
	E	V	ID	
X	F	IIII	ID	Panchratii. Nerei & achillei mrm
	G	III	ID	Marie admarrijres. Gangolfi mrs.
XVIII.	A	II	ID	
VII.	B	IDVS.		
	C	XVII	kl	IVNII.
XV.	D	XVI	k	Syri epi
IIII.	E	XV	k	
	F	XIIII	K	Potentiane virg
XII.	G	XIII	k	

Burgerbibliothek
Bern
Cod. B 60
f. 8r

1. A XII
B XI
VIIII. C X
D VIIII
XVII F VIII
VI. f VII
G VI
XIIII. A V
III. B IIII
C III
XI. D II

Desiderii epi &cm

Vrbani papę &cm

Obiit hic imma pauperibus alde benigna

Germani epi &conf

Obiit pdolfus requiē intrauit gaudens penniē.

Petronelle uirg

Iunius inde rimo. quandoq; afine saluetur.

IVNIVS HABET DIES. XXX. LVNA. XXVIIII.

E IIII NII

Scī Simeonis. Zosimi. Crispini. Tourani.

Iusto mise
ria celebrato
uenit. IIII. nōas.
insecta ebdomada.

XVIIII. f IIII N Marcelli & Petri & erasmi.

VII. G III N

XVI. A II N

V. B NONAS Bonifacii epi cūaliis XII. mīm.

C VIII ID

XII. D VII ID

II. E VI ID Medardi epi

Bern Bürgerbibl. B 60

Burgerbibliothek
Bern
Cod. B 60
f. 8v

10 v

	D	V	ID	Vigil Sci Laurentii. Romani.
XVIII.	E	IIII	ID	Nat Sci LAVRENTII. diaconi.
VII.	F	III	ID	Tyburtii mir.
	G	II	ID	
XV.	A	IDVS.		Ypoliti. Concordie. & aliorum seruorum suorum
IIII.	B	XVIIII	K SEPT	Eusebii conf. Vig Scę MARIAE.
	C	XVIII	K	Assumptio Scę MARIAE.
XII.	D	XVII	K	
I.	E	XVI	K	Oct scī Laurentii.
	F	XV	K	Agapiti mir
VIIII.	G	XIIII	K	Bertolfi abb & conf.
	A	XIII	K	
XVII.	B	XII	K	
VI.	C	XI	K	Timothei & Simphoriani.
	D	X	K	Vig Bartholomei apli. Archelai diaconi.
XIIII.	E	VIIII	K	Nat BARTHOLOMEI apli.
III.	F	VIII	K	
	G	VII	K	Alexandri mir & epi.
XI	A	VI	K	Rufi mir
	B	V	K	Augustini epi. Hermetis. Iuliani. Pelagii mir
XVIIII.	C	IIII	K	Decollatio Sci Johannis Baptę. Sabinę virg
VIII.	D	III	K	Felicis & adaucti
	E	II	K	Paulini epi

Bern Bürgerbibl. B 60

Burgerbibliothek
Bern

Cod. B 60
f. 10r

indignus sumere ꝑsumo. non mihi ueniat ad
iudiciū & adcondempnationē. sed ꝓficiat mihi
ad remediū & salutē animę meę. ℔ xpm dnm nrm.
AD ALTARE. Quid retribuā dño ꝓomnibus
quę retribuit mihi. ℟ Calicē salutaris accipiā. &
nomen dni inuocabo. ORATIO POST ꝓCEPTIONĒ.
Corpus dni mei ihu xpi qd accepi. & scm sanguinē
quē potatus sū merear inuisceribus meis. ut mihi
nō ueniant ad iudiciū. sed ꝓsint mihi ad remedium
ānę & corporis. ℔ ORATIO POST MISSĀ.
Placeat tibi scā trinitas obsequiū seruitutis meę.
& ꝓsta ut sacrificiū qd oculis tuę maiestatis obtuli.
sit tibi placens. mihi & omnibus ꝓquib; illud ob
tuli. sit te miserante propitiabile. Saluator mun
di. qui uiuis & regnas dꝰ. ℣
EXPLETIS OMNIBVS CANTET ỸMNVS TRIVM
PVERORVM. ℣ Laudate dnm uniuersę. laudate eū
℣ Confitebuntur tibi dne oīa opera tua. & sci tui benedicti
℣ Exultabunt scā angelica. Lętabuntur in cubilibus suis.
℣ Exultent iusti in conspectu di. & delectentur in lętitiā. Dne exaudi oratiōnē
Dꝰ qui tribus pueris mitigasti flāmā ignis. concede ꝓpitius. ut nos
famulos tuos nō exurat flāma uitiorū. neq; penarū. ℔.

Bern Bürgerbibl. B 60

Burgerbibliothek
Bern

Cod. B 60
f. 14v

Bern Burgerbibl. B 60

lucæ substantię sit habitatio semp inclis. tuorū
tam fideliū pſumit affectus. p tuę reuerentia
potestatis phęc pię deuotionis officia. quoddā
retinere pignus interris. astantiū inconspectu
tuo iugiter ministrorū. ℣ xpm

cō Benedicite omnes angeli domini domino ymnum dicite
& super exaltate eum in seçula. ℟ cō

Repleat dnē benedictione cęlesti te supplices
imploramus. ut. qđ fragili celebramus officio.
scorū angelorū nobis prodesse sentiamus
auxilio. ℣. FERIA QVINTA. DE CARITATE.

ANT Deus in loco sancto suo deus qui inhabitare facit unanimes in
domo ipse dabit uirtutem & fortitudinem plebi suę ℣ Exurgat ds

Omps sempitē ds. qui uirtutiā tuę legis in cor-
dibus credentiū digito tuo scribis. da nobis
fidei spei & caritatis augmentū, & ut mereamr
adsequi qđ pmittis. fac nos amare qđ pcipis. ℣.

℣. ℣. B. P. Ā. AD CORINTHIOS.

FRS. Caritas patiens est. benigna est. Caritas
non emulatr. nagit pperā. ninflatr. nest ambi
tiosa. nquęrit quę sua sunt. Nonirritatr. n
cogitat malū. ngaudet sup iniquitate. cgaudet

Burgerbibliothek
Bern

Cod. B 60
f. 22r

confitebit eū cū uenerit ingta patris sui cū an
gelis scis. of P osuisti do mine inca pite eius
coro nam de lapide pretio so uiram pe
tre aur tribus te et ae uia

Presentia munera qs dne ta serena pietate SECR
tuere. ut sci sps ꝑ fundant benedictione. & in
nris cordib; eā dilectionē ualidā infundant. ꝑ quā
scs martyr. N. oīa corporis tormēta deuicit. ꝑ.

Deq̄ & saluare. Nos te semp PFATIO
dne scē pat in laude martyrū honorare. & in
p̄senti festiuitate sci martyris tui. N. te cōfiten
tes gr̄as agere. ut cui dedista çelestis palmā triūphi.
nobis quoq; eo suffragante emundationē ac ue
niā cōcedas peccatorū. ut inte etiā exultemus
in mutua. inquo ille leuat ingta. ꝑ xp̄m

cō Qui mulc uenire post me ab neget semetipsum & tollat crucem
suam & sequatur me ꝑ cō Sumpsim? dne
insci martyris tui. N. sollēpnitate çelestia sacra
mēta. cuius suffragiis qs largiaris. ut qd tempo
ralit gerim?. çternis gaudiis consequam. ꝑ.

In natale plurimorū martyrū.

Ant Sapientiam sanctorum narrent populi & laudem eo rum

Bern Burgerbibl. B 60

Burgerbibliothek
Bern

Cod. B 60

f. 35 r°

ꝑcul repellant. & oñib; fidelib; uiuis atq; de
functis ꝑsint aduenia. ꝑ quoꝝ tibi sunt obla
ta salute. ℣. ℟ SĒE MARIAE.

MISSA ꝑ OMNI CONGREGATIONE

Defende qs̄ beata MARIA semp uirgine intē
cedente dn̄e ds̄ ista ab omni aduersitate fa
mulia. & tibi toto corde ꝑstrata ab hostiū ꝑpitius
tuere clemēter insidiis. ℣. SECR

Suscipe qs̄ clemēter omps ds̄ nr̄ę oblationē deuo
tionis. & ꝑ uirtutē huius sacramti tuę maiesta
ti subiectos. a cunctis ꝑtege aduersitatibus. ℣.

Sumptis redēptionis nr̄ę muneribus; P cō
ꝑsta qs̄ misericors ds̄. eorū celebritate nob
tuę ꝓtectionis ētra oīs aduersitates subsidiū ℣.

Copio a eōg sa ꝓtectionis tuę ALIA
bene uitate ficia qs̄ dn̄e familia tua conse
quat̄. ut quę sacris tibi limunib; deuota
consistit. intercessione beatę MARIAE semp
uirginis atq; omniū sc̄oz uitę ꝑsentis subsi
dio gratulet̄. & gr̄am ętnę benedictionis
inueniat. ℣.

℟ SIS.

MISSA ꝑ DEVOTIS VEL CONFES

Bern Bürgerbibl. B 60

Burgerbibliothek
Bern

Cod. B 60
f. 57r

. Dixi et cluserunt ianuas et pcepi
teas usq: post sabbatum et de pue
ui super portas ut nullus inferret
i. et manserunt negotiatores et
ersauenalia foris hierusalem se
contestatus sum eos et dixi eis.
ex aduerso muri. si secundo hoc.
mittam in uos. Itaque ex tem
enerunt in sabbato. Dixi quoque
darent et uenirent ad custodien
et scificandum diem sabbati.
go memento mei d̄s meus et pa
dum multitudinem miseratio
sedet in dieb: illis uidi in iudaeos
es azodiras ammanita das. et
filiis eorum ex media parte lo
on ce et nesciebant loqui iudaice
r iuxta linguam populi et po
rgam eos et maledixi et cecidi
t de caluam eos et adiurauī in dō
filias suas filiis eorum. et non

Seruⁿ

Auctores huius monasterii · Virgilius · Boetius Sichemachia · Terentius · Sedulius
Alcuⁱⁿ · Arator · Terentius · Tres Iuuenci · Carone · Asperii · Amanii Walarii
Esopi · Albini · Hamaradi · Lib Prosticor · Prudentii · Sichemache · Iuuenci
gregorii · Lib paralipomenon · Ysidorii tres · Passio scē felicitatis · Passio scē
Expositiones duo sup genesi · Expositiones sup v. libros moysi · Augustini de
trinitate · Expositio sup apocalypsin Augustini de decē cordis · Expositio
sup cantica canticorū · Alquini · Lib pnēstrices · una pars [illegible] regule
Epistole ieronimi ad eustochium · Epistole de grādib: sacerdotalib: Isidori
sup leuiticos · Quadraginta · Omelia [illegible]
regule · Lib quid significent uestimenta eccle · Lib de [illegible]
Vita scī medardi · Lib scōr pārū de fide · ii · Expositiones sup [illegible]
Omelie sup euuangelia · Tria historia sup genesi · Passio scī quirici
Expositiones sup euuangelia · Epistole magni alexandri regis ·
De reuelatione capitis scī iohannis · Oratio scī augustini · Lib sphere
decrē platina uita · Lib ieronimi sup duodecim explanationes
sphetarū Passio scī laurētii · Cōmentorii ieronimi pbi · Lib calculi
torie artis Sermones scōr patrū Lib de decē cordis · Lib de
scā trinitate · Missales libri tres · Expositio sup epistolas pauli
Decreta affricani concilii · Romani ordo · De lege tribuaria
Augustini sup epistolas · Beati Iacobi · epistole iacobi
Augustini sup matheū · Aug ad Dimatiū · Expositio iohannis
Beda de tēporib: Collectanea tres · Beda de scās locis
Gradalia · Antiphonarii · iiii · Psalteria · iiii · plenaria · iiii ·
[illegible]

Ben. Bonus. 3. f. 64v

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 3, f. 164^{v}

Bern. Burger B. 4, fol. 55v

pli. continent
ç. de capillis
ti S. Marie
Thome apti.
i. Romarici.
Dominii.
mandi.
Cesarii. Iuuenis.
a toris.
as scripsit.

. Symonis.
z apostay
Prisai.

achamar usque adaquas contradictionis cades. Et tor
rens usq: admare magnum et plaga admeridiē auſtra
lis. Et plaga maris mare magnum aconfinio per di
rectum donec uenias hemath. haec ē. plaga maris.
Et diuidetis terram istam uobis per tribus israel. Et mit
tis eam in hereditatem uobis et aduenis qui accesseri
aduos quigenuerint filios inmedio ueſtrū. Et erun
uobis sicut indigenae inter filios israel. Uobiscum
diuident possessionē inmedio tribuum israhel.
In tribu autem quacumq: fuerit aduena ibidabitis pos
sessionem illi ait dns ds. Et haec nomina tribuum afini
aquilonis iuxta uiā methalon. per gentib: hemath
Atrium aenon terminos damasci adaquilonē iuxta
hemath. Et erit eiplaga orientalis mare. dan una. Et ad
terminum dan aplaga orientali usq: adplagam mar
aser una. Et super terminum aser aplaga orientali
usque adplagā maris nepthalim una. Et super ter
minum nepthalim aplaga orientali usq: adplaga
maris manasse una. Et super terminum manasse
aplaga orientali usq: adplagā maris ephraim una.
Et super terminum ephraim aplaga orientali usque
adplagam maris ruben una. Et super terminum
ruben aplaga orientali usq: adplagā maris iudaur
Et super terminum iuda aplaga orientali usq: adpl
gam maris. Erunt primitiae quas separabitis. uigi
ti quinq: milib: latitudinis et longitudinis sicuti
singulae partes aplaga orientali usq: adplagā mar
Et erit scūarium inmedio eius. primitiae quas sepa

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 4, f. 55^{v}

K. 21, fol. 1

A 92
21. 1r

derent. Inde remeare cepto rex adpatrē brunā
purpit. Adunatoq; ex Auito exercitu ipe de-
scens sup fluuiū basa castra posuit. Inquo lo
co saxones iterū recuperatas uiribus pugnā comit
tunt cū francis. sed suis fidelibus dīs victoriā tri
buens. plurimi saxonū meo bello sunt pstrati. In
de pficiscens rex karolus uuiseram fluuiū transi
it. & ad albiā fluuiū puenit. cunctisq; bene dis
positis atq; ordinatis. rex in franciā reuersus. é.
Eodē anno beate memorie domna bertrada regina
obiit in monasterio cauriaco. iij. id'. iulii. Inde
translata é in pagū parisiacū. sepultaque é in
basilicā scī dionysii martiris. iuxta sepulchrum
uiri sui gloriosi pipini regis. Interea karolus cū tri
umpho in franciā reuersus. puenit ad uuormaci
am urbē. inqua sociauit sibi in matrimoniū pre
clarā fasteradā reginā. Indeq; pgens. celebrauit
natale dm in villa que dr Theristallio.

Ore solito iterū saxones rebellare appa
rauerunt. cū aliqua parte frisonū. Hac cau
sa cōperta excellentissimus rex karolus. cū gene
rali exercitu francoz. transiecto rheno in loco q
dicit lippi cha saxoniā nastat. & puenit ad huc
cuius. inq; consilio intro gpter nimias inun

Burgerbibliothek
Bern
Cod.A 92.21, f.1r

expenso, tres quipluſ ſunt numeroſ notiſ ſinguliſ depingunt Eunde pene numeri figurandi quē ſcribendi· alphabeti ordinem, ſequentiſ hoc modo· α β γ δ ε ϛ ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ϙ ρ ϲ τ υ φ χ ψ ω ϡ· Qui & ideo mox numeroſ digitoſ ſignificare didicerint· nulla inter ſtantē mora litteraſ quoque pariter hiſdē prefigere ſcuunt· Verum hec hactenuſ· nunc adtempora quantū ipſe temporū conditor ordinator q· dnſ adiuuare dignatur· exponenda ueniamuſ; De ratione unciarum· cap· iiii Bede preſbiteri·

Vnciarū quoq· diuiſionē noſſe quę non minuſ temporibuſ rebuſue aliſ quā numeriſ ē apta computantiſ· non ignobiliſ inuentio eſt· Quibuſ quia & ipſe paſſim hiſtorię & ipſa ſacra ſcriptura utitur· nomina pariter & figuraſ eorū paucis affigere curauimuſ· ✠ Libra uel aſſiue aſſis· xii uncię; ϛϛϛ· Deunx ſiue abuſ· xi uncię· ϛϛϛ· decunx uel dextanſ· x uncię; ϛϛ dodranſ ſiue dodraſ· viii uncię· ϛϛ Beſ ſiue biſſe· viii uncię; ϛ Septunx ſiue ſeptuſ· vii uncię·

Ben. Burgu. B.
110
f. 1v

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 110, f. 1^{v}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Liber scī augstīnī de verbis dñi

Sermo eiusdem de uerb dñi in euangelio scd io

clx De muliere deprehensa in adulterio

Sermo eiusd de uerb dñi in euangelio scd ioh

clxvii Si incertis in uerbo meo uere discipuli

Sermo eiusd de ub dñi in euangl scdm ioh

clxviii De pastore mercennario & fure

Sermo eiusd de uerb dñi in euangl scd iohm

clxviiii Ego sum pastor bonus

Sermo eiusd de ub dñi in euangl scdm ioh

clxxx Ego & pater unum sumus

Sermo eiusd de uerb dñi in euangl scdm ioh

clxxxii De lazaro quatriduano

Sermo eid de uerb dñi in euangl scd ioh

clxxxb Qui credit in eum credit non in me sed in eum qui misit

Sermo eiusd de uerb dñi in euangl scd iohm

clxxxbun Ego sum uia ueritas & uita

Sermo de buiusmodi [illegible]

Sermo eiusde de uerb dñi in euangl scd ioh

ccb Ego ueritate dico uobis ut eam uadam

Sermo eiusde de uerb dñi in euangl scd ioh

ccbiii Ipse arguet mundum de peccato de iustitia & de iudicio

Sermo eiusde de ub dñi in euangl scd ioh

ccx Pater diligis me quia scis quia amore

Sermo eiusde de ub dñi in euangl scd ioh

ccxii De una trinitate trinaq; unitate

Sermo eid de ub dñi in euangl scd ioh

ccxvi Amen dico uobis quia uenit hora & nunc est quando mortui

audient uocem filii dei. & qui audierint uiuent

Explicunt Capitula

ccxviii Sermo scī fulgentii epī de natiuitate dñi

INCIPIT

SERMO SC

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 110, f. 3^{r}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Bern
Burgerb.
110
f. 3v

uangelium
uidiuum. et
ineo dnm eos
arguentē qui
faciē cēli nor pro
bare. et tempus fidei regni cęlorū
appropinquantis nesciunt inueni
re. Iudeis autē hoc dicebat. sed
etiam ad nos sermo puenit. Dns
autem ipse ihc xpc. euangelii sui p
dicationē hīa coepit. Agite poe
nitentiā. appropinquabit enī regnū
caelorū. Et Iohannes euangelista aplis
eius. Similiter et Iohannes baptista
et p̄cursor ipsius coepit. Agite poe

quae modo impendit. quādiu gene
ri humano parcit. Adhoc enim
parcit homini ut conuertat. et non sit
qui damnet. Uiderit dis quando
uenit finis sēti. est tamen modo tem
pus fidei. Finis sēti utrūbic aliquē
nrm inueniat nescio. et fortasse
non inueniet. Tempus cuiquam
nrm pximū est. quia mortales
sumus. Inter casus ambulamus.
Si uitrei essem. minus casus timere
mus. Quid fragilius uase uitreo.
Et tamen seruat. et durat p sēta
Et si enī casus uitreo timent. senect
ei et febris nī timet. Nos q fragili
ores et infirmiores sum. quia et
In reb; hum

BURGERBIBLIOTHEK

BERN

Cod. 110, f. 3^{v}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

PETITE ET DABITUR VOBIS. QUE
RITE ET INVENIETIS. PULSATE
ET APERIETUR VOBIS.

In lectione scī euangelii. hor
tatus ē nos dns ad orandū. Peti
te inquit et dabit uob. quęri
te et inuenietis. pulsate et aperi
et uob. Omis enī qui petit acci
pit. et quaerens inuenit. & pul
santi aperiet. Aut quis ē ex uob
homo. a quo petat filius ei panē.
numquid lapidē porrigit ei. Aut
si piscē petierit. numquid serpen
tē porrigit ei. Aut cū petat ouum.
numquid scorpionē porrigit ei.
Si g uos inquit cū sitis mali nos
tis bona dat

Quantomagis pater ur. Quorū
pater. Certe malorū. Et qualis
pater. Nemo bon. nisi solus ds.
Ergo frs. Ideo mali bonū patrem
habem. ne semp mali remanea
m. Nemo malus facit bonum.
Si nemo malus facit bonū. homo
malus quomodo se facit bonum.
facit de malo bonū. qui semp est
bonus. Sana me inquit dnē. et
sanabor. saluū me fac. et saluus
ero. Quid mihi dicunt uani ua
na. Tu te saluū facis. si uolueris.
Sana me dnē. et sanabor. Nos
boni condita sum a bono. Fecit
enī ds hominē rectū. arbitrio

Bern. Burgerb.
110
f. 9r

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 110, f. 9^{r}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Bern
Bürgerb.
124
1.1v

IN XPI NOMINE INCIPIT PSALM CENTESIMUS PRIMUS.

ORATIO PAUPERIS CUM ANXIUS FUERIT. ET CORAM DO EFFUDERIT PRECEM SUAM.

QUAMUIS ALIQUI presentem psalmum dño saluatori aptandum ee putauerint conueniens uidetur afflicti magis & gementis pauperis sicut et titulus ipse comma introducere in hac relatione personam. quia multa sunt que illi immaculate scę incarnationi nequeant conuenire. Primum qd anxius nusquā fuisse legit dns xpc. anxius ē enim. q in graui discrimine constitutus nullā partem quā sequi debeat nouit eligere. deinde quod intextu psalmi habet oblitus cinerē manducare panem meum. & illud. q cinerē sicut panē manducabam. & potū meum cū fletu temperabā. a facie ire & indignationis tue quia eleatq; saluberrimū est. orationi coepte iugiter imminere. & cum adiutorio di obsistere uiuaciter suggestionib; inimici. quatenus fixa semper addm mens stabili intentione contendat. ut merito possit dicere qd aīt apostolus certamen bonū certaui. cursū consummaui. fidem seruaui. Tales sunt pauperes xpi. qui nō solū psius malis. uerū etiam p totius mundi calamitatib; intercedere compbant. Egent in hoc sęculo. sed sunt locupletes in dō. Uicius uacui. sed uirtutib; pleni. Despecti hominib; sed xpo acceptabiles. Nam iste qui se primū lamentabili afflictione discruciat. tanta gtia pphetię insubsequentib; refulget. ut eudem possit agnosci. q ibi munere coronet. quando iam hic spe tanta reficitur. Et nota quia dū ubiq; intitulis nomina sint posita. hic paup sine nomine introducitur. ad loquendū. scilicet ut cū unus dicatur. oms sibi pauperes xpi cognoscerent attributum. Animo ptera condendum ē. hunc psalmū quartum ee ex his qui notant oratio. quasi penitentię quintus ee uideat. Sciendū ē plane orationū duo ee genera. unum quando dns xpc orat ad patrē non p peccatis suis que omino n habuit. sed humanam naturā ab hui; sęcli postulat liberari qua sumere. sicut in xvi. psalmo &

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 124, f. 1^{v}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Ben. Bergen B. 124. f. 26v

peraunt. Tales ergo nisunt minores facti quimagnā ui
demtur dñigrām consecuti. Sic ista duo genera habere
scām aecclesiā testat. Lauci facti sunt et uexati sunt
atribulatione malorū etdolore. etefusa est
cōtentio super principes eorū etseduxer
eos suana eor. & seduxit eos in inuio et nō in
uia. Inhis duobus uersibus illos describit quibae
retica prauitate decepti, ecclesiā dni derelinquunt.
dequibus iohannes apostolus dicit. anobis exierē. sed
nonerant exnobis. namsiessent exnobis mansissent
utiq nobiscū. Isti ergo pauci facti sunt. quāuis mul
ti sibi ee uideant. nāadillā uniuersalē aecclesiā
omnimodis cōparati ommodis probant exigui.
Hii uexati sunt atribulatione malorū etdolore.
Vexati utiq. quando eos diabolice insidie p
cale. Necesse ē enī hos dolor et tribulatio
subsequatur. quiauctorē salutis reliquisse
noscuntur. Sequit. Etefusa ē cōtentio super
principes eorū. breuiter sacerdotes hereticō
rū designati atq notati sunt. aquibus merito
dicitur. effusa est cōtentio. quia nonsā luta
ri doctrina. sedtantū mortifera loquacitate
cūtendunt. quippe quiscripturas diuinas lo
cis aliquibus suscipiunt. etproparte maxima
derelinquunt. Huiqm sua
per inuios labuntur et
salutis deserunt. et er

diaboli iniquitas obtutesset. quādo electis dñi
nonerit quodpossit opponi. quis sapiens et
custodiet hec. et intelleget misericor
dia dñi. Mirabilis psalmus decoro fine
conclusus ē. quis sapiens sic diceret. qui
uere sapiens ē. custodit ista que dicta sunt.
ut xpi se magis uelit esse pauperē quāhe
reticorū principē. ut eligat se celestis re
gis pulsare ianuā. quādocere ūba nocen
tia. Iste enī qui potuerit sic eligere. sic iu
dicare. tunc accipiet misericordias dni. que
nullo possunt tempore terminari. Conclusio.
Licet omia psalmi hu ius suauu fuerint pdica
tione narrata. Ille tamen locus animū meū
pcipua delectatione plq mulsit. quidī ec
clesiā breui complexione decunctis mun
di partibus dicit adunā dā; ait enī; Dere
gionibus cōgregauit eos. asolis ortu et occa
su. abaquilone et mari. Sedopere pcium
ē. hunc ūsum paulo diligentius pscrutari.
Ē enī astronomice discipline optimus in
dicatur. Dicendo enī quatuor cardines mū
di. schemate quadri anguli terrarū orbē
depinxit. Hunc autē psalmū adoctissimo pa
tre augustino repperi fuisse diuisum. quē

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 124, f. 26^{r}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Bern. Burgerb. 124. f. 24a

pientem satiauit bonis. Inanis ē anima
q̄ndo mundi puersitatib; occupata. ad creā
tōr ē suū reuera nulla deuotione festīnat. Ani
mā ū esurientē dic. q̄ndo diuina gra uisitata.
dñi desiderat uenire medicinā. Qđ factū ē
ingentib; q̄ intentione sua p̄mu in idolor
uanis desiderijs occupabant. Tunc eni erant
inanes et uacue. q̄ndo fructib; bonis p̄uaban
t̄ eluse. secundo esurientes saciate sunt. q̄ndo
dñi miseratione cōmonite uota sua ad pe
nitentie studia transtulerunt. Sedentes
intenebris et umbra mortis. uinculis liga
ti. et mendicitate et ferro. Genau que an
te ad uentū dñi fuerunt. in hoc uersu uita de
scribit. Sedebant eni intenebris. q̄m uacuate lu
mine fidei. p̄fidie cecitate reddebant obscurꝫ Et
cū dic sedentes. ostendit eas longo situ ibidē fu
isse uersatas. Umbra mortis fuit secti ustus uita
uitiosa. q illuis fuit mortis tetrima portabat i
magine. Uinculis uinq; ligata erant. q̄ domina
tione diaboli peccatoꝝ tenebant nexib; obligata.
Mendicitatis ad indigentia boni panet. ubi mul
to grauior ē omnino penuria. q̄ n corp̄; si; qđ ē gra
uius anima p̄bat affligere. Ferru significat du
ritia malo
ce monstra
silui al

mentie remedia p̄uenirent. si incantamenta con
tumacie p̄didissent. Addidit ū ē. nec fuit q̄ adiu
uaret. subaudiendū alt. nemo eni p̄stat p̄dican
ti. n̄ cui ompſ dñs p̄ceperit subuenire. Et clamauer
runt ad dñm cū tribularent. i de necessita
tib; eorū liberauit eos. et eduxit eos de tene
bris et umbra mortis. uincula eorū disrupit.
Ecce q̄re humiliati. q̄re infirmati s. scilicet ut
ad dñm clamarent. delicta ppria confitentes.
Silebant eni in elatione posite. et uelut in sen
sata pecora nullū uerbū salutare fundebant.
Compunctio facta ē. et tunc uocē p̄fitendi reddi
derunt. Et inspice misericordie dñi quib; dis
tinctionib; exponunt. Primo de necessitate
liberauit eos qui premebantur seruitute dia
boli. deinde a superstitionū suarū tenebris eduxit
animas peccatoꝝ sorde pollutas. tertio dixit. non
uincula eoꝝ solut. sed disrupit. Sic diaboli
tyrannica potestas xpo ueniente disrupta est
ut nūquā millam qua fuit dominatione red
re p̄ualeat. Confiteantur dño misericordie
eius et mirabilia eius filiis hominum.
Uenit ad tertia sectione. ubi illū uersum re
petit que in secunda ita dixerat. Hi sunt m

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 124, f. 24^{r}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Bern
Bürgerbibl. 168
f. 5a

palmarū fructus dactilos. aliusq̄ legumina aquis infusa. alii p̄ter corpus & p̄riū & uestimentū quo utebatur. Nunquā nisi quando necessitas nature exigebat herbis quę nascebantur. p̄solitudinē. Canon aut̄ erat unusquisq; sibi ipse. & lex absq; p̄uaricatione. ut cognosceret aliquis consocium qualiter abstinebat aut quo modo agebat Iordanē ēnī mox transmeantes longe ab inuicem se sequestrabant. & nullus se iungebat ad socium ciuitatē estimantes solitudinē. Sed & si unus ex ipsis alongę uenientē ad se aliquem uidebat mox declinabat de itinere. & ad aliam partē p̄gebat. Vigebat aut̄ sibi & dō. psallens frequenter & confitebatur gustans t̄pore cibū. Ita omā ieunia celebrantes reuertebantur ad monasteriū ante diem uiuificum resurrectionis dn̄i & saluatoris nr̄i ihu xp̄i. quē festa dominicā cū ramis palmarū celebrare sca. accepit tradita. Reuertebantur aut̄ unusquisq; habens p̄p̄riū laboris textem agricolam p̄p̄riam conscientiā cognoscentē qualiter operatus sē & qualia laborū semina seminauit. Et nullus nullo modo rogabat quomodo aut qualiter laboris certamina cōsumasset. Hic ē itaq; huius monasterij canon & ita p̄fecte & optime custodiebatur. Vnusquisq; eōrū ut dictū est p̄solitudinē dō iungebat & in semet ipso dirigebat ne hominibus placere & sed soli dō. Illa enī quę p̄p̄ter homines fiunt ut hominib; placeant. non solū non p̄oderē facientibus sed & multę dāpnationi efficiuntur obnoxia. Tunc itaq; Zosimas consuetā monasterij legē transmeauit iordanē modicū quid p̄ corporis necessitate deportans congrua & uestimenta quia utebat. & canonē quidē celebrabat solitudinē p̄transiens & t̄pore ēsce necessitatē faciebat nature. Sedebat aut̄ nocte intersa modicū quiescens & somnū ad modicū gustans qd cumq; eī uespertinū repperiebat tempus

Burgerbibliothek
Bern
Cod.168, f. 5r

& amaris lacrimis dixit. O miserrimus ego. quid feci. & quid
operatus sum? Quo iam pergam cumulatus luxuriis. ut sal
uam faciam animam meam? Ubi uadam ego infelix
peccator. qui negaui xpm meū & seam eius genitricem.
& feci me seruum diaboli p nefandae cautionis cyrographū?
Quis putas hominū potuit illam abstrahere de manu uasta
toris diaboli. & adiuuare me? Quę mihi fuit necessitas
cognoscere nefandū illū & conburendū hebreum?
Erat enī ante paululū hebreus ille alegr & iudice con
dempnatus. Quid enī sic honoratur. qui dm & dnm
deserinquentes accurrunt diabolo? Quid mihi pfuit
temporale cōmodū. & superbiosi uani huius sęcli?
Ve mihi misero peccatori & luxurioso. quom supplan
tatus sum? Ve mihi misero. quom lucē p didi. & uiui inte
nebris? Bene eram quando a dispensatione secessi. sti.
quid desideraui pter uanā gl̄am & uaciam opi
nionē. tradere miseram animā meam in gehennam?
Quale petā auxilium. qui auxilio fraudatus sū a di
abolo? Ego huius rei noxius. ego perditionis animae
meae auctor sum. ego p ditor salutis meae. Ve mihi.
qualiter sim raptus ignoro. Ve mihi. quid faciam?
Ad quem ibo? Quid respondeam in die iudicij. quan
do omā nuda & excoriicata parebunt? Quid dicā
in illa hora. quando iusti coronantur. ego autē con
dēpnor? Aut quali fiducia adstabo regali illi tribuna
li & terribili. quē postulē. quē rogem in illa tribulatione.
aut quē deprecer in necessitate illa. quando omis sua &
non alia tractauerint? Quis mihi miserebitur? Quis
mihi subueni? Quis me pterget. quis mihi patroci
nabitur? Vere nullus. ibi nullus ad iuuat. sed omis ipse

Bern. Bongarsii. 168, f. 17a

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 168, f.17r

pollabat eloquuſ. Deſine queſour honorẽm ſplendidiſſime hec oculata
que xpianiſ offenſa paganiſ uero mirandaſunt exercere. hoc opuſ dela
tre culture eſt. Non xpiane elegantiſſime diſcipline. Et licet hoc inde
ſinentẽ uur do dignuſ fagere. ille tamen nullomodo ammonenti
ſe adquieſcere uoluit. aut obo edire. Iterum uero atq; iterum
eum iam dicturuſ dẽ famulus hoſtabatur. ut non ſolum a conſuetu
dine male arrepta diſcederet. verum etiam & ipſam arborem
ne xpianuſ offendiculum eſſet radicitus abſtirparet. Sed ille
nullatenuſ animum placidam applicare uoluit monenti.
Inhuuſ ergo pſuaſionis tempore quadam die prefatuſ german
ex urbe impedix ſui curiſ ſeceſſit. Tunc beatuſ amator oportunitatẽ
opperiens. ſacrilegam arborem cum caudicibuſ abſcidit. Et pie
aliqua eius incredulis eſſet memoria. igni concremandam ilico depu
tauit. Oſcilla uero que tanquã trophei cuius dam certaminiſ
umbrã dependentia oſtentabant. longuſ acuminiſ terminuſ
pia precepit. Protinuſ aut ſama greſſuſ ſuoſ ad aures germani rector quenſ. duc
tuſ ammũ incendit atq; iram ſuis ſuaſionibuſ exaggerauit ferocẽ effecit tam
obliuiſcẽ Religionis cuius iam fuerat ritu atq; munere inſignitus mor
tem uiro beatiſſimo minitare. Et neri aliquo modo quorundam xpi
anorum conuentuſ furenti reſiſtere. cur baſſuorum ſecum coadunauit
cuneatu improuiſus aduenit. Hec omĩ dum aquibuſdam cognita a
matoriſ anctiſſimo panderetur aures. Ego indignũme ee uidico
teſtẽ fieri fuſo ſanguine ſaluatori. hoc ẽ qd greca appellant martyrẽ
Diuina q; reuelatione ſue deceſſionis tẽpuſ agnoſcens. & germanum
ſibi futuri ſucceſſorẽ puidens. ecclã pfectuſe. ubi uiuiuſ reipublice
rector ac gubnator gallie pſidebat. Qualiter uiuus pre
fectus ſcm̃ ad oratorẽ elai excepe rit. I cap̃. iii.
Tunc ſimpliciuſ uir ſummeq; ſimplicitatiſ atq; caritatiſ eiuſdem ciui
tatiſ epi rumore eius pcreatiſ. et cũ ordine clericatiſ. nec non & cum
ullo pfecto offrenſu curruſ ſtipato. ire obuiuſ non neglexit.

Bern Bürgerb. 168. f. 50v

BBB Cod. 168, f. 50v

261

poris habentes cū magna difficultate illuc ascendebant. Tunc scā dī fa
mula dolens eos, ppter difficultatem montis rare adsiū uenire cēno
bium cū esset hospitalitate pcipua. conuocauit omnē congregatio
nē quam sub suo habebat regimine ut earū uolens consilio. dixit
adeas. Cernitis dilectissimę sorores. qd aspectas montis magnū labore
ascendentib; peregrinis et debilib; confert. et ido pauci nos adeunt
Ego autē uolo ubēre siuę placuerit scītari. in in feriori latere ipsius
montis ędificare hospitale adrecipiendū xpianos. Tunc oēs respon
derunt optimū eē esse consiliū. Et accepta earū benedictione. inpri
mis ibi ecclām construxit. et eam in honore Scī martini dedicari ro
gauit. et deinde receptionem pauperū fecit. Placuit autē sororib;
habitatio illa. quia locus amenus erat. et aquarū habundatione
locuples. et postulauerunt ut ibi monasterium faceret. quia su
perius monasterium in magna aquarū penuria sitiebat; Illa autē
consilio illorū adsensū p̄bens. edificauit et ibi monasteriū sicut ho
diernus cōprbat dies. Factū est autē dū in eodem opere occupa
ta esset ut ueniret adeā quedā ursa portans in manu sua tres.
uirgas de arbore tilia. et dixit adeam. Domina accipe has uirgu
las. & planta eas ut in posterū memoriam tui habeantur. Illa autē
accipiens. iussit tres parari fossas. Interim autem accessit ad eā una
de sororib; ait. Noli has plantare domina uirgas quia frequenter
ex ipsa arbore nascuntur uermes mali. Et illa. Noli inquit
turbari. quia nūquā aliquid contrarietatis ex his arboribus
ueniet. Et tulit unā in manu sua & ait. In nomine patris et plan
to. Et alteram accipiens dixit. et in nomine filij. Et tertiā tulit
dicens. et in nomine spūs scī. mysterū trinitatis cōplens. Quę
usq; hodie umbra sua uidentur mirabiliter ęstatis pōtare ancil
lis xpi magnū refrigerū. sup plurimū extendendo spatiū. Erat
etiā ei consuetudo. adscām conuersationē suscipere feminas. Tam
de scotia. quam etiā de britannia. nec non & uiros religiosos ex

Bern Bürgerb. 162, fol. 81v

BBB Cod. 168, f. 81r

27.

s̄ est in luctum & lamentationem. Quibus auditis Karlmannus de
exercitus sui interitu minum consternatus est. Successitate cō
pulsus. omnes obsides qui in suo regno erant iussit colligi. et
Zuentibaldo reddi. uxq; unum uirum nomine ratbodonē
inde s̄ommittē recep. Mense augusto hludouuicus rex
cum karolo fratre suo colloquium habuit ppe masa fluuiū.
sed nec filios suos secum pacificare potuit. Noluerunt
enim ad eius colloquium uenire. propter oblationem bene
ficiorum quę eis promissa fuerant. Cum autē falsus rumor
exisset hludouuicum regem italię abadalgiso duce bene
uentano insidiose peremptum fuisse. et rex tristis deaquen
se palacio in orientales partes regni sui rediret. illico filiei
obuiam ei uenientes. & quibusdam beneficiis ab eo accep
tis. sine ulla difficultate regni reconciliantur. Rex uero
mense octobre cum suis colloquium habuit. in frankono fuit
Inde in baioariam profectus. contra behemos. irruptionē
in regnum suum molientes. timoresq; parcium suarum misit.
arnum in deliciis epm. & ruodolfum comitē aliosq; cum eis.
Aduersarii autem quendam locum ualle firmissimum
circumdederunt. et augustū ipso aditu facientes. ad
insidias scilicet illorū qui terminos obseruabant. ut si for
te aliquis exillis illuc ueniret. in ipso angusto itinere nul
quā declinare ualens occideretur. Interea selau marahen
ses nuptias fecerunt. ducentes cuiusdam ducis filiam de
behemis. Quod cum supra dictum id est arm et alii qui
cum eo erant comperissent. illico armati aduersarios se
quebantur. Illi autem fugientes aduallum memora
tum ignari uenerunt. ibiq; propter loci angustiam

Bern Burgerbibl. 720. f. 1r Ann. Fuld.

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 720, f. 1r

ad karolum dicens· Cur ascendisti ad bellandum contra
Quando quidem nec exteris gentibus bellum est antiquo po
pulo penitus inferre preceptum· nisi pacem oblatam resp
ernit· Reuertere queso pacifice in regnum tuum· et esto
contentus gloriæ tuæ· et noli regnum nostrum iure
hereditario debitum morte tyranni mereri· et iura ppin
quitatis quæ inter nos naturaliter existunt huiusmodi fac
tionibus uiolare Memento etiam sacramentorum tuorum
quæ patri meo non semel nec bis prestitisti· simulq; conside
ra periculū xpianæ plebis· si in hac pertinatia irrevocabiliter
persistere uolueris Esto; forsitan confidis in multitudine
exercitus tui· quem diuersis locis congregasti· et ideo mo
uere delectat· Quare ergo non cogitas· quia apud omnipo
tentem non est liberare in multis et in paucis· Refrena igi
tur animum tuum ab huiusce modi appetitu· quem ea quæ
te peragere arbitraris· qualem exitum habeant penitus ig
noras· Sed cum ille his et aliis similibus racionabiliter
conuentus nullomodo assensum prebere uoluisset· Simulan
te uanigia· hludouicus quadam nocte se subtraxit de
castris· et reno flumine transito in castello antiquo ei
sui consedit· Diffusisq; est per omnia loca omnis pene
exercitus illius ad colligenda equorum paria· Eueni
entium nuncios ad karolum destinatur· ppter inter
eos componenda· At karolus pacem simulans· et fraudes
incorde meditans· se paci consensurum· et legatos ad hludo
uicum missurum pro communi utilitate subdola falsitate pro
misit· Eadem enim nocte cum omni exercitu suo propere

Bern Bürgerbibl. 720, f. 2r

Burgerbibliothek
Bern
Cod.720, f. 2r

18, 219-7r

tudine contine. Et hinc ead illa comunis sententia. Ome cui qd sup ficies est. longitudine & latitudine retine. Et qd hec recta & illud e sup ficies hec aut unoratu intuallo solidu corporis dimensione superatur que uno rursus intuallo linea uincit. Que longitudinis natura sit neq; latitudinis experset. Illa ne linea qd unu use. unt uallu sol cum natura. A sup ficie uno intuallo. A solidu tuae duob; spatiis uincit. Punctu igit alio rursus intuallo. A linea uincit. ipsa scilicet quae sit aliqua e. longitudine. Quat e sit punctu uno qde intuallo. A linea sup ficies. punctu ide. A sup ficie uno intuallo duob; Trib; unt uallis dimensionibus. A solidu tuae sit linqt constat punctu ipsu sine ulla corporis magnitudine ut intuallis dimensione cui e longitudinis & latitudinis & p fundi tuae experssit. omniu intuallor e principiu & natura insecabile. qd gsecet archimedes uocat. id tradimus ut minimu atq; parussimu ut eius pars inueniri non possit. Et signat punctu intuallis principiu non tamen intuallu e. Linea e caput sed non du linea. sicut linea qq sup ficies principiu e. sed ipsa linea sup ficies non e. Et secti intuallis caput e. secm tamen intuallu ipsa non sectio. Ide qq & in sup ficies eadem que & ipsa solidi corporis & triplicis intuallis natura le sortitur unicu. Ipsa u ne rectima intuallis dimensione differendi. nec ullae rei sitidine solidatur.

DE NUMERO LINEARI

Sic & ita in numero unitas qde cu ipsa unitas linearis numerus non sit. in longitudine tamen differt a numeri principiu e. Et linearis numerus cui ipse totus latitudinis experssit. in aliud tamen spatiu latitudinis extenta numeri sortie unicu. Sup ficies qq numeror cu ipsa solidu corpus non sit. addita tam latitudine solidi corporis caput e. Hoc aut planius his exemplis liquebit. Linearis numerus e. ad duob; incho ar is ad iecta semp unitate in unu eade mq; ducta quanticunq; explicata congeries ut est id qd sub iecimus.

DE PRINCIPIO EST

DE PLANIS RECTILINEIS FIGURIS ADQ; EARU TRIANGULU

Plana u sup ficies in numeris inuenit quotiens ar is; incho atione sec ta.

Bern Burgerb. F 219 (I) fol. 7r

BBB Cod. F. 219 (I), f. 7r

18.

ynales filios disciplinae
uae ergo nobis diuinae cor
nisē · pquā & numquam
s peipium · & semp man
ntur · hinc etēn paulus
armis nīae habuimꝰ eru
mur eos · nī multo magis
i spiritum · & inuemus ·
ore pa tos dicentēm
diebant nos · hic autem
ripien p scificationem
int aegri · ut considerent
sit mol ia corporalis ·
sui mentem reuocat · &
s abicit · infirmitatis me
Ut animus qui extra se
· cui sit condicioni subdit ·
stinet carnē memoretur ·
tam uocem di subsequi
sset · ipsa eius itinera s

Sic pximorum facta diligendo laudent · ut ea
etiam imitando multiplicent · Ille sī in hoc p
sentis uitae stadio ad certam alienum deuo
ti fautoris · sed pigri spectatores assistunt · eo
post certam sine bramo remaneant · quo
nunc incertamine nī laborant · Et tunc eos
palmas afflicti respiciant · in quos nunc
laboribꝰ otiosi p duram · Valde quippe pec
camus · si aliena bene gesta nō diligimus ·
Sed nihil mercedis agimus · si ea quae diligi
mus · in quantum possumus nō imitamur · Di
cendum namq; ē benedictū · quia si imitari
bona ruminē festinant · quae laudantes
approbant · sic eis in futurum scītas · sicut stul
tis spectatoribꝰ ludicra · sic artium uanitas
placet · Illi namq; aurigarū aut histrionum
gesta fauoribꝰ efferunt · nec tam tales esse
desiderant · quales illos conspiciunt ē quos
laudant · Mirantur eos placita egisse · sed
tam similiter placere deuitant · Dicendum est

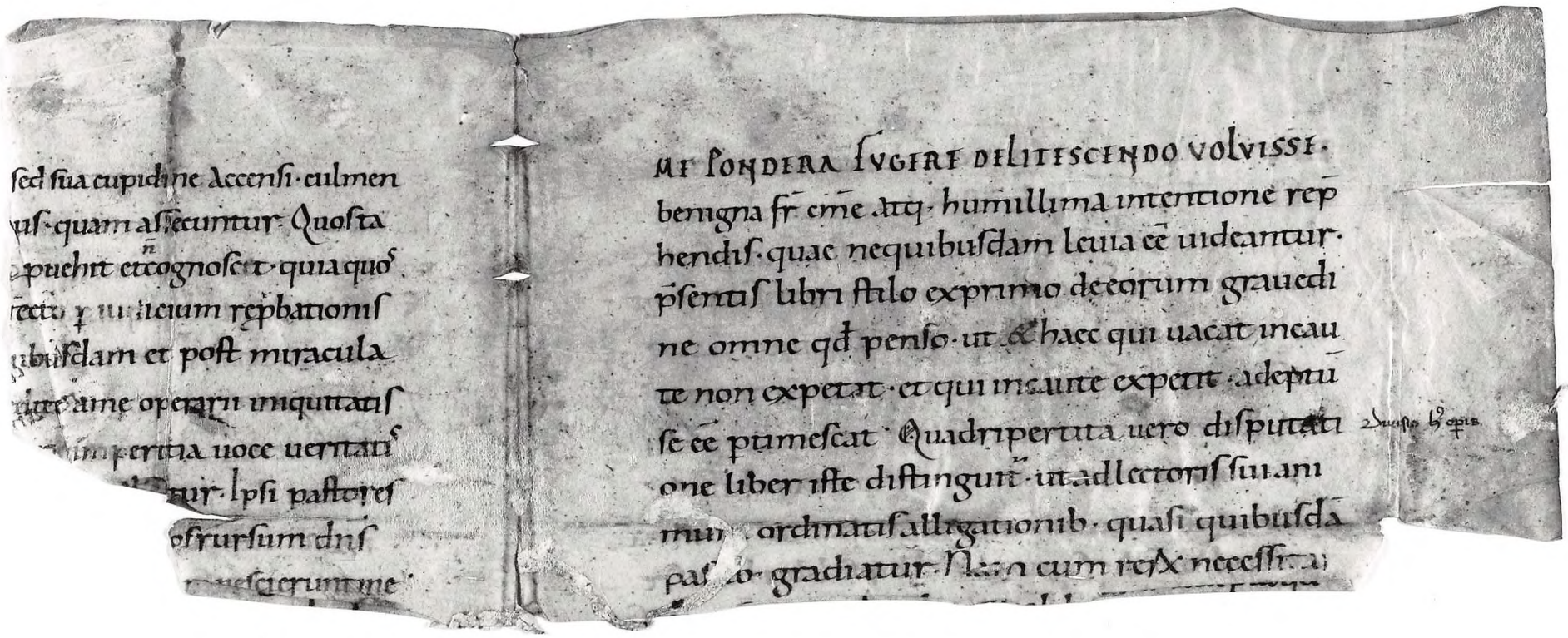
Centralschweiz.
Provenienz:

756 : 9a

Ben Bürgisser. 756, 9a

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 756, 9a

sed sua cupidine accensi culmen
ius quam assecuntur Quosta
pueritie cognoscet quia quos
recto iudicium reprobationis
quibusdam et post miracula
iuste ame operarii iniquitatis
imperitia uoce uertatis
tur Ipsi pastores
ofrursum dns
mescerunt me

MI SONDERA FUGIRE DELITESCENDO VOLVISSE
benigna fr eme atq humillima intentione rep
hendis quae nequibusdam leuia ee uideantur
psentis libri stilo exprimo decorum grauedi
ne omne qd penso ut & haec qui uacat incau
te non expetat et qui incaute expetit adeptu
se ee ptimescat Quadripertita uero disputati
one liber iste distingui in ad lectoris sui ani
mum ordinatis allegationib quasi quibusda
pas o gradiatur Nam cum rex necessita

Duplo b9 apis

Bern Bürgerbibl. 756, 9b

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 756, 9b

Iani prima dies & septima a fine timeatur.

IAN HAB DIES · xxxi · LVN · xxx.

iii.	A	IAN	Circumcisio dñi.
	B iiii	N.	Oct̄ scī Stephani p̄to mr̄.
xi.	C iii	N.	Oct̄ scī Iohannis apli & ev̄.
	D ii	N.	Oct̄ scōr̄ innocentium.
xviii.	E N O	N.	Vigilia epiphanie dñi.
viii.	f viii	id̄.	EPIPHANIA DN̄I.
	G vii	id̄.	Isydori conf.
xvi.	A vi	id̄.	Prochori diaconi. Erhardi epi
v.	B v	id̄.	Fortunati epi.
	C iiii	id̄.	Pauli primi heremite.
xiii.	D iii	id̄.	Gregorii nazianzeni.
ii.	E ii	id̄.	Iuliani mr̄.
	F Iou S		Oct̄ epiphanie. Hilarii epi.
x.	G xviii	k.	FEB. felicis conf.
	A xvii	k.	Mauri abbatis.
xviii.	B xvi	k.	Marcelli pp̄ & mr̄.
vii.	C xv	k.	Antonii monachi.
	D xiv	k.	Prisce virg̃ & mr̄. Sol in aquarium
xv.	E xiii	k.	Marii. & Marthe.
iiii.	F xii	k.	Sebastiani mr̄. fabiani pp̄
	G xi	k.	Agnetis v̄ & mr̄.
xii.	A x	k.	Vincentii diaconi.
i.	B ix	k.	Emerentiane v̄ & mr̄.
	C viii	k.	Timothei apli.
viii.	D vii	k.	Conuersio scī Pauli apli. Dies eg
	E vi	k.	Policarpi epi.
xvii.	F v	k.	Iohannis crisostomi.
vi.	G iiii	k.	Oct̄ scē Agnetis.
	A iii	k.	Valerii epi.

NI 6,78

Basel UB. N I 6 Nr. 78

Bern Burgerb. 43. f. 2a

aliquid de celestis unq gaudijs loqua
mur. Cui ille respondit. Quid ē qđ lo
queris soror. Manere extra cellam non
possum. Tanta uero erat celi serenitas.
ut nulla in aere nubes appareret. IIII
Cimonialis aut femina cum uerba fris
negantis audisset. insertas digitis man⁹
sup mensam posuit. & caput in manib;
ompem dim rogatuja declinauit. Cuq;
leuaret de mensa caput. tanta chorus
cantonis & tonitrui uirtus. tanta q; in
undatio pluuie erupit. ut neq; uenera
bilis benedictus. neq; frs qui cū eo fue
runt extra loci limen quo ēsedebant
pedem mouere potuissent. V
Cimonialis quippe femina caput inma
nibus inclinans. lacrimarum fluuios
inmensam fudebat. p quas serenitatē aeris
ad pluuiam traxit. Nec tam paulo tar
ri mentē aspicimus. dubium non ē qđ
candē serenitatē uoluerit unqua des
cendere pmanere. Sed contra hoc qđ
uolunt. inuisitate di omnipis ex femine
pectore miraculum inuenit. Nec etiā
mirum quod manus illo femina que
diu frem uidere cupiebat. in eodē te
pore ualuit. Qua enim uxta uocem
iohannis. dns caritas ē. multo ualde uidi
tio illa plus potuit. que ampliꝰ amav;
umq; die altero eadem uenera VIII
bilis femina ad cellam ppriam recessis
set. uir di admonasterium redit. Cum
ecce post triduum incella consistens.
eleuatis in aera oculis. uidit eusdē so
roris suę animam de eius corpore
egressam. in columbę specie celi se
creta penetrare. Qui tantę glię eius
congaudens. omnipotenti do in ymnis

dus post oratione mundatio ulla secu
ta ē. Sed tanta fuit ēuenientia orato
nis & mundationis. ut demensa caput
iam cum tonitruo leuaret. quamuis
unum idem q; ēet motum. & leuare
caput. & pluuiam deponere.

Tunc uir di inter choruscos & tonitrua
atq; ingentis pluuię mundationē u
dens se ad monasterium non posse reme
are. cepit conqueri contristatus dicens.
Parcat tibi omps ds soror. Quid ē quod
feceris? Cui illa respondit. Ecce te roga
ui. & audire me noluisti. rogaui me
um dm & exaudiuit me. Modo q̄
si potes egredere & me dimissa ad mo
nasterium recede. Ipse aut exire extra
tectum non ualens. qui remanere no
luit sponte. in loco mansit inuitus. VII.

Factum ē aut ut totam noctē pugile
cuncrem. ma: psalta simulis unte collo

& laudibus gras reddidit. cuius q; obi
tum denuntiauit. Quos etiam ptin
misit. ut eius corpus ad monasterium
deferrent. atq; in sepulchro qd sibi ip
se pparauerat ponerent. Quo facto. ē
tigit ut quorum mens una semp in
do fuerat. corū quoq; corpora nec in
sepultura separarentur.

Lectiones de euangelio. require unna
tale uirginum. Simile ē regnū cel
lorum .x. uirginibus. quę accipientes
lāpades suas.

Necessario rām
reor. ut ppias beati petri
specialeș q; uirtutes pro ut
ariditas nri ingenii linguę q; nīc
attenuitas patitur. immo ut misericors
ds annuit ploquamur. Hic itaq; ille
ē petrus. qui confitendo xpm do

Bern. Burger B. 43, fol. 2a

B U R G E R B I B L I O T H E K

B E R N

Cod. 43, f. 2^{r}

(Foto Gerhard Howald, Kirchlindach)

Abb. 142 b

Bern Burgerbibl. 47

Mscpt 47

Legende vel Homilie Sanctorum scripsunt a Sto Andrea Apto.

INVIGIL SCI ANDREE APLI. LECTIO SCI EVANGELII. SCM IOHANNE.

IN ILLO TEMP. STABAT IOHANNES ET EX DISCIPULIS EIUS DUO. & RESPICIENS IHM AMBULANTE. DICIT. ECCE AGN DI. ET AUDIERUNT EU DUO DISCIPULI LOQUENTE. ET SECUTI SUNT IHM. ET reliqua. OMELIA VEN BEDE PBRI. DE EADE.

SANTA AC talis est scripture diuine sublimitas. ut non solu uerba que á scis. uel ab ipso dño dicta referunt. sed etiá circumstantia rerú. que simpliciter posita uidet. spiritalib; sit plena mysteriis. Ecce enim narrante euangelio frs karissimi audiuimus. quia stabat iohannes. et ex discipulis eius duo. & respiciens ihm ambulante. dicit. Ecce agnus di. Statim q. cognouim. immo iam notum ad memoriá reuocauimus. quare ihm precursor suus. agnú di uocauerit. quia uidelicet eú pceteris mortalibus singulariter innocente. hoc est ab omni peccato mundú nouit. quia nos suo sanguine redemturú. quia dona sui uelleris sponte largiturú. ex quo uestem nobis nuptialem facere possimus. id est exempla uiuendi nobis relicturú prouidit. quibus in dilectione Caelesti deberemus. hoc est ergo testimoniú pcursoris dñi. quia facile patet fidelibus. cetum amoris intimi sonitum. audientiú cordib infudit. Sed non est putandum. quia sine certa ratione mysterii. hoc relaturus euangelista pmisit. stetisse iohannem cú discipulis. ihm uero ambulasse. & illo utiq. ambulasse. ubi sequentib se discipulis iohannis. mansionem in qua habitabat ostenderet. ceteraq. huiusmodi que sequentia lectionis euangelice cómemorant. si enucleatius discutiantur. inuenietur celestibus redundare mysteriis. I.

STABAT enim iohannes. et respexit ihm. quia in magno iam culmine pfectionis. animi gressú fixerat. unde iure celsitudinem diuine maiestatis mereretur intueri. Stabat. quia illam II.

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 47
f. 1r

Bern Bürgerbibl. 47

bonis nris studiis delectetur. quã libenter iter uerbatis in choantibus. ipse auxiliũ lanis rus occurrat. Qui dixerũ ei. Rabbi. Quod dicit̃ interpatũ magister. ubi habitas. Nolebas transitorię magisterio uerbatus pfrui. sed mansionẽ potius in qua habitaret inquirebas. quatenus et tunc liberius in secreto uerbis illius imbui. et exinde sepius eum possem instare plenius instruendi. Unde et ipse quia illos bene petentes. quęrentes. pulsantes uidit. libens eis secretarium sui reserauit archani. eos q introducens. uerbatis euange licę rudimentis quę desidera bant illustrauit. Nã sequit̃. Dicit eis. Uenite et uidete. Statim q subiungitur: Uenerũ & uiderunt ubi maneret. et apud eum manserunt die illo. Quod si alteri sensui libet inspicere. quid nobis agendum insinuent discipli. in eo q̃d ad dñm quidem am bulantẽ uenerant. sed locũ continuo ubi habitaret in quirebant. admonent utiq nos. ut quotiens incarnationis ei transitum ad mentẽ redu cimus. sollicito semp eũ corde rogemus. ut habitationem aeternę suę mansionis. quę est apud patrẽ ostendere dig netur. dicentes cũ moyse. Dne. ostende nobis q̃tam tuã. Quod ait̃ ipse discipulos uenire. et ubi maneret uidere prȩcipit. iustum pfecto stu dium. quibus ad ęterna gau dia puenamus. subeundum nobis ostendit.

In nat̃ sci Andree apli.

ONUERSANTE et docente et p̃dicante uerbũ di beato andrea apostolo apud achaiam. com prehensus est ab egeatha pro consule. in cuitate patrhas. Egeathas pconsul. dixit ad eũ. Tu es andreas qui destruis tẽpla deorũ. et psuades hominibus superstitiosam sectam. quę nup a uobis inuenta est colere. Andreas respondit. Ego sum qui prędico uerbũ ueritatis et dñm ihm. ut recedentes homines ab idolis manufactis. uerũ dñm cognoscant. p quem

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 47
f. 2r

& dirauit officia clericorum.
huic se ſcs laurentius leuita reue
lauit exhortans eu ut in eius
nomine eccl̃am fabricaret. in
porta que usq nc laurentia
nuncupat. Rogat aut ut ibi
leuaret epm. n consensit. sed ex
sua uoluntate ipsu qui ordina
ret elegit. tanta q ei gr̃am con
tulit ds. ut demonib pleni. mox
ut usi fuissent ab oculis eius.
primus mundarent. Multa q in
eo erant sanitatis insignia.
Sed cum a cstantio julian cesar
factus esset. dedit lege. ut xpia
ni nichil in hoc scto possiderent.
Tunc gallican habens in hostensi
pago quatuor casas. quaru pos
sessiones his operib quib; dixim
ministrabat. ita habere dm
merut defensore. ut quicuq

bat conuenire de hoc scelere
gallicanu. mandauit ei julian
cesar dicens. Aut sacrifica dus.
aut discede a finib; italie.
Statim relictis omnib; alexan
dria petiit. & ibi unct est
confessorib; xpi p ctinuu annu.
Post eia secessit in heremu. ibiq
atraciano comite templa. cu
cogeret sacrificare & ctempne
ret. p cussus gladio in corpore.
xpi martyre fecit. atq ita p
rexit ad dnm. gaudens cum
triumpho. Cui stati basilica su
nominis construxert. in qua
exiberant beneficia martyris
ex eo & nunc usq in scta.

De s. Athanasio .i.

Hodie scti patris nri athanasii alexandri
ne urbis epi & cofessoris celebrat natalis.
Qui multa arrianor ppessus insidiis. quadra

Bern
BürgerB.
47
f. 83r

Abb. 193a

BBB Cod. 47, f. 83r

7.

cunt · et quantū deo eius doctrina
placuerit crebris miraculis ostendit.

Alē uero trudbertus nomine cuius
hodie natalicia colimus inter
fines pretransiens · renuq; flumius
cursum sequens alaniç; puinciç
maximā partē pretransiens in pago
brisachgouue haud longe á reno
flumine uallē quandā in saltu
uicino adeo sibi adsignatā
magno conamine cepit inq1rere.

Cumq; heredē eiusdem uallis · II ·
othbertū quendā ex nobilibus
psonis repperisset · cur dei obtutu
ab eo ut ad uallē predictā dedu-
ceret2 expostulat · Qui mox ut
homo nobilis · deo inspirante
uotis eius consentiens · uenatoribus
suis ut ad p̄dictū locū eū dedu-
cerent p̄cepit · Qui nulla com-
plentes · eū p aliā quā postula-
uerat uallē deducere conatu sunt ·
inter aduersa huius mundi gube-
rei postulauit · Post hęc ab oratione
surgens · ductores suos obtutu
rogare cepit · ut reuertentes ad dnm
suū othbertū magnas ei grās pcol-
latis beneficiis referrent · ac se locū
dei seruicio congruū inuenisse
nunciarent · Quod cū uenatores
dño suo nunciassent · cur felix deo om̄i
potenti grās agens · omnē humanitatē
dei famulo postea exhibuit · Primū
eū ad uisitandū eū in heremū acces-
sit · ac omnē uoluntatē eius dili-
gentissime inuestigauit · Cumq;
uerba uiri dei libenti animo susce-
pisset · maxime quia locū suę p1e-
tatis ad dei seruicii p̄ordinati cogno
uerat · cur ut erat caritatē diffusus ·
non solū non cont1ire dei famuli
uoluntati cupiebat · uerū ecliā om̄i
modis desiderio illius fauens · n̄ tan-
tū locum quē in habitandū pecū

8. 47 – 118v olim
Ben. Burgerb. 47 f. 118v

Abb. 193 b

BBB Cod. 47, f. 118v

8.

Bern Bürgerbibl. 47

continuus hostiarū sollemnius. pilus camelorū et cinctui bonę pellicę. auro textas pontificū posse possunt stolas. In nat sci Iohannis.b.

Sermo beati maximi epi.

I. Sollemnitatem nobis diuersorum martyrū festa hemu. uitę presentis occasus. et sus cepta ab eis pro xpi nomine passio consecrauit. Mubamo da namq; uetertū relatione didicimus. nonnullos martyrū prostratos gladio. igni alios concremato. compluris bestiarū dilaceratos dentibus. innumeros etiā uarius tormentorū cruciatibus affectos. spreta sui corporis morte. ad confessionem fidei testimoniū reddidisse.

Beatus uero baptista Iohannes cuius nunc festiuitate letamur. celestia mundo gaudia. sterili ab utero hodie natus inuexit.

II. Et illi quidem indubitata iam gloria regnantem confessi sunt filium. hic autem & nascituru dominum prophetalis spūs illu minatione prudit. et natum priuilegio gre singularis ostendit. Intantū autem specialis in eo profulsit electio. ut ante mereretur annuntiare dominum. quam nascendi innocentiū uel infantiū quam qua enuntiare posset accuperet. Denique elisabeth illa uenus mulier. et noua mater. que ante partū suum de futuri filii letabatur officio. ueniente ad se beate marie. in ipso salutationis occursu ait. Ecce ex quo facta est uox salutationis tue in auribus meis. exultauit in gaudio infans in utero meo.

III. Quid est hoc miraculi fratres. quę tantę nouitas gaudiorum. ut habere se elisabeth in utero testaretur infantem. qui necdum semetipsum seminem dominicum iam semiret aduenisse. Ecce hic omnium beatissimus parturientium. qui intra uiscera adhuc materna conclusus. ad esse saluatorem mundi. quia necdum sermone poterat. prophetico gaudio reuelauit. Nullus ignorat hemi omnem parunulum materno ab utero

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 47
f. 72v

Bern Burgerbibl. 47

uincit. Caritas nũquã excidet.

Quid ergo est frs. Iam discep .VI.
temus de quinq; uirginibus
prudentib. et quinq; fatuis.
Uoluerunt ire obuiã sponso.
Quid ẽ ire obuiã sponso.
Corde ire. exspectare ei ad
uentũ. sed ille tardabat.
Dũ tardat ille. dormierunt
omnes. Putamus bonus est
somnus iste. Quid est somn
iste. Ne forte tardante spon
so. quõ abundauit iniqtas.
refrigescat caritas multoꝝ.
sic intellecturi sum istum
somnũ. Non m placet. Dico
quare. Quia sunt ibi pru
dentes. Et utiq; quando dix.
quõ abundauit iniquitas.
refrigerauit caritas multoꝝ.
subiecit et ait. Qui autẽ
pseuerauerit usq; in finem.
hic salus erit. Ubi uultis
esse istas prudentes. Nonne in
his q pseuerauer usq; in finẽ.
Non ob aliud frs. ñ ob aliud
prius admitterent intro. nisi
quia pseuerauer usq; in finẽ.
Non q est subrepsit frigus cari
tatis. non in eis refriguit ca
ritas. sed ferbuit usq; in finẽ.
Et ideo sponsi ianuę patuer.
ideo est dictũ ẽ ut intrares.
sicut illi optimo seruo q
audire merut. intra in gau
dium dñi tui. Quid est
ergo qđ dormierunt omnes.
Est aliud somnus quẽ nemo
euadit. Non recordamini
aplm dicentẽ. De dormien
tib autẽ nolo uos ignorare
frs. id est de his q mortui
sunt. Quare q dormientes
uocantur. nisi quia suo die
resuscitantur. Ergo dormi
erunt oms. Scdm Mathev.
In illo tpe. Dix
ihs discipulis suis. Simile ẽ
regnũ celoꝝ decem uirginib
quę accipientes lampades
suas. exierunt obuiã sponso
et sponsę. Quinq; autẽ ex eis
erant fatuę. et quinq; pru
dentes. Et reliqua. Omet

Beati Gregoř pp. .VII.

Sepe uos frs
kẽm admoneo praua
opera fugere. mundi hui
inquinamenta deuitare. sed
hodierna sci euangelii lectio
ne cõpellor dicere. ut et bona
quę agitis cũ magna cautela

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 47
f. 117v

Erant autē custodientes eosdē milites multi. inter quos erant duo magistri militū. ꝓcessus et martinianus. Hi cū uiderent mirabilia quę faciebat ꝑ beatos apłos dñs nr ihc xps. mirari cęperunt. Dixerunt ergo ꝓcessus et martinianus ad apłos. Uiri uenerabiles. nostis quia hic imperator nero. iam in obliuione recessit à ꝑsonis uris. Ecce enī nouē menses sunt. qđ in custodia estis. Rogamus autē ut ambuletis ubicūq; uoluerimus. tantum ut in hui nomine. cui uos fecistis uos signa facere cognouimus. baptizetis nos. Tunc dixerunt eis apli petrus & paulus. Uos credite exomi corde & mente in nomine trinitatis. et uos ipsi potestis facere quę nos facere cognouistis. Hęc audientes oms qui in carcere erant. clamauerunt dicentes una uoce. Donate nobis aquā. quia siti perimur.

Eádem autē hora dixerunt apli ad oms. Credite in dnm nrm ihm xpm. & omnia ministrabunt uobis. Et miserunt se omnes ad pedes eorum. rogantes ut baptismū ab eis ꝓciperent. At uero beatissimi apli. orauerunt in eadē custodia. Cumq; orare quiescerent. beatus petrus apłs facto signo crucis in custodia marmorina. emanauerunt aquę de monte. Tunc baptizati sunt ꝓcessus & martinianus magistri militū. a beato petro apło. Hoc cū audissent cuncti q in custodia erant. ꝓstrauerunt se ad pedes apłorum. et baptizati sunt ꝓmiscui sexus. numero quadraginta octo. Processus q & martinianus. dixerunt ad petrū et paulū. Pergite q desideratis. quia oblitus nero desperauit de uobis.

Exeuntes autē de custodia sci apli uenerunt ꝑ uiā quę appia nuncupatur. et cęperunt uenire usq; ad portā appiā. Tunc beatissimus petrus. cum tibiā demolitā haberet de compedib ferri. cecidit ei fasciola ante pedem. et sonuit in uia noua. Cumq; uenisset iuxta appiam portā. uidit sibi

·II·

Bern Bürgerbibl. 114, f. 3r

Abb. 192a

Burgerbibliothek
Bern
Cod.114, f. 3r

omnes. ℔lia aut̄ die ordina
uit epos tres. pbros septem.
diaconos tres. clericos sedecim.
& sedens om̄s docebat de regno
dī. Tunc cęper̄ multi ad eū
ex paganis congregari ut au
dirent p̄dicationem ei. et bap
tizarentur ab eo.

Veniens aut̄ quida tribunus II
nomine nemesius q̄ habebat
filiā unicā quę oculis a par
ua ętate aptis n̄ uidebat
lum̄. misit se ad pedes beati
stephani dicens. Baptiza me
& filiā meā ut illuminetur.
quia eruior in afflictione ei.
Beatus stephanus dixit. Si potes
ex toto corde credere. omnia
ministrant̄. Nemesius dixit.
Credidi et credo quia dn̄s n̄r
ihc xp̄s ipse ē ds quē audiui
q̄ oculos cęci nati aperuit. et
spontē ad te cucurri. Eadē
die beatus stephanus ep̄s urbis
Romę duxit eū in titulū pa
storis & catechizauit eū et filiā
ei secm̄ consuetudinē xp̄ianor̄.
& indixit eis ieunium. et ieu
nauer̄ om̄s. Hora aut̄ uespti
na benedixit fontē in titulo
supradicto. et nemesiū baptiza
uit. Cumq̄ leuaret̄ de aqua.
cępit clamare filia ei. Ecce
uideo hominē q̄ tetigit ocu
los meos. et uideo lum̄ splen
didum in eo Tunc baptiza
uit filiā ei nomine lucillā.
quā etiā ipse de fonte leua
uit. Et cęper̄ se multi ad
beati ep̄i stephani pedes uolue
re. ut baptizarent̄. Baptizati
sunt q̄ promiscui sexus numero
sexaginta duo. in illuminatio
ne lucillę. ℔lb eodē die multi
cępер̄ occurrere beato stepha
no ex gentib. ut baptizarent̄.
Tunc beatus stephanus ep̄s cępit
missas & concilia p̄ scriptas mar
tyrū celebrare. In illo tempore.
fecit nemesiū diaconū. Vale
rianus aut̄ p̄fectus p̄torii re
quisiuit ℔nemesiū tribunum
Quē cū diutius requisisset. nun
tiatū ē ei quia cū omi domo
sua baptizatus fuisset. & illu
minata fuisset filia ei. Hoc
audito. retulit ualerianus
gallieno & maximo consulibus.
et facto consilio. hoc constituer̄
ut ubicūq; inuentus fuisset. sine
auditione punirer̄. Nemesius
uero circuibat scriptas & cęlia

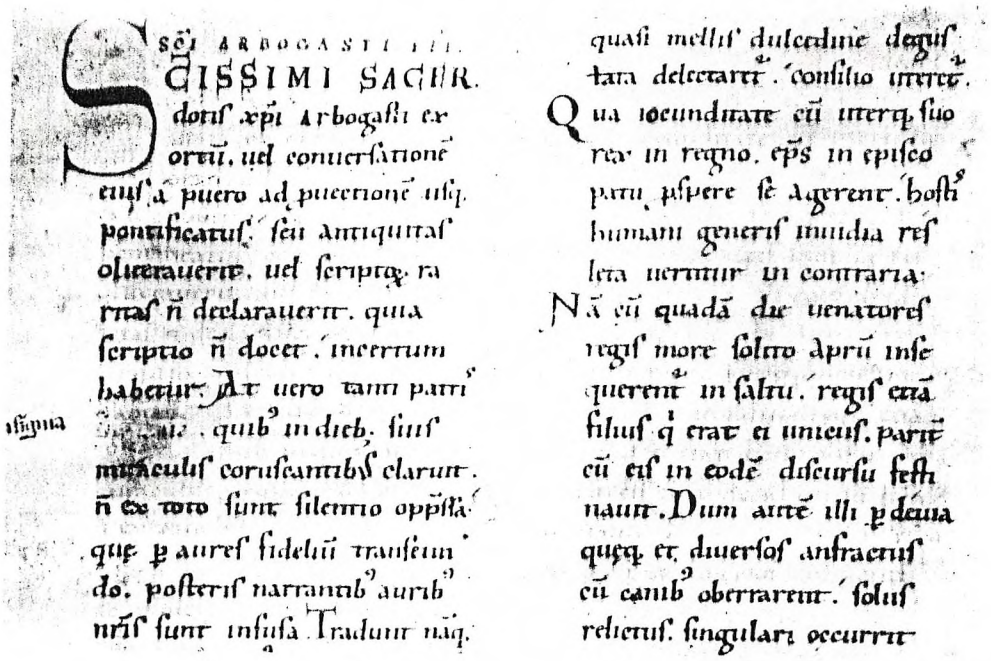
Bern Bürgerbibl. 114. f.25ᵛ

Burgerbibliothek
Bern
Cod.114, f. 25r

nec uelle ꝑceptis imperatoriis
obẽdire. Iratus maximianus .v.
fidissimos sibi mittit turbã.
ac decimũ quẽq; iubet interfici.
ut cẽteri metu mortis territi.
faciliꝰ cederent. Mox ad le
gionẽ ꝓperatur. crudele prę
ceptum ꝑficitur. cẽteriscq; qui
nece supersunt. ut octodórum
redeant iubetur. Tunc beatus
mauricius primicerius talia ꝑ
satellites cęsari dedit responsa.
Ad defensionẽ rei publicę roma
na arma suscepim9. ad defen
dendã rem publicã pugnare
parati sumus. ad sacrificandũ
uero idolis. aut ad ꝑsequendos
xp̃ianos nequaquã cęsari con
sentimus. Hęc postquã cęsari
ꝑ satellites renuntiata sunt.
inclementi ꝑcepit iussione.
ut terũ decimũ renouatę cru
delitatis ordo consumeret. Qđ
ut factũ est. terũ cęteris ut
octodorũ redeant ꝑcipitur.
Tunc exsuperis hac uoce re
spondit. Uade satelles. et
hęc tuo nuncia regi. Insupera
bilem istã legionẽ cęsar agnos
ce. hęc arma ꝓcimus. quia
fide catholica armatũ pectus
habem9. Occide. ꝓsterne.
nos gladius ceruices ꝑbemus
intrepidi. Hęc mandata le
gionis ut maximianus ꝑ satel
lites agnouit. quasi iterato
scelere nihil fuisset ꝑpetratũ.
ire ꝓpere iubet exercitũ.
& circũfundi imperat le
gionẽ. nullũ q; de tanto cox
exercitu ꝑcipit derelinqui;
Peracta tandẽ cede. inter .vi
ꝑcussores ꝑda diuiditur. uic
trixq; turba ad uescendũ
consedit. Interea veteranus
quidã nomine victor. ad
contaminatũ cedib9 locum
tuneris necessitate deuenit.
Cũq; ad epulas ꝓ ętatis uene
ratione inuitaret9. ille cog
nita causa lętitię. detestatus
conuiuas. simulq; conuiuiũ.
alte gemitũ trahens excla
mat. Heu me q ꝑ tot annos
militiã ad hanc infelicem
ueni ętatẽ. et in hac legio
ne militare n̄ merui. Utinã
ante hanc horã in hunc lo
cum deuenissem. ut senilis
pectoris cruor tantoꝝ uiroꝝ
victimis misceret9. Obtulissẽ
corp9 hoc neci. dum modo

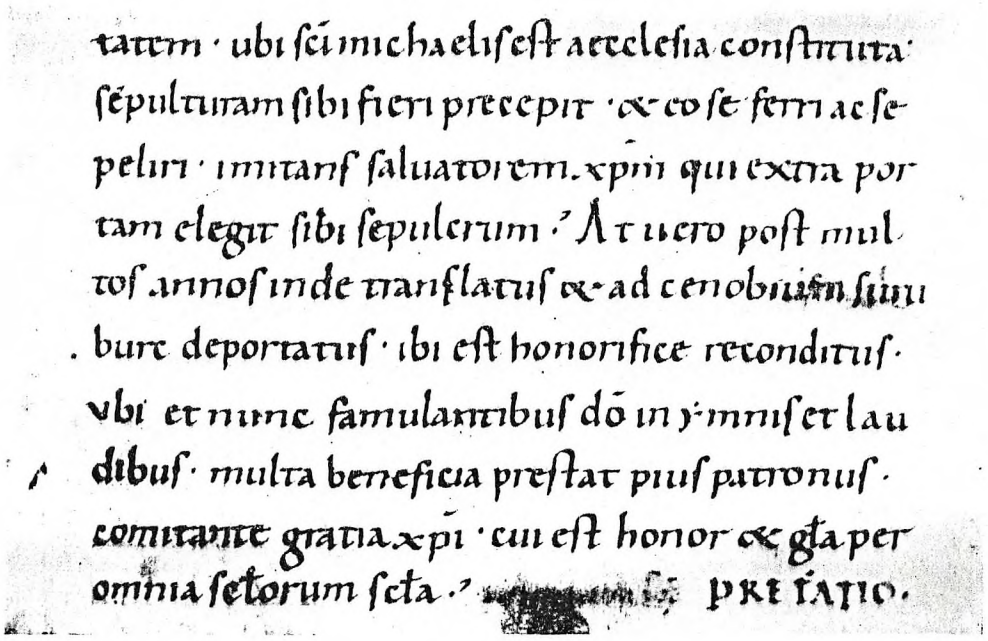
Bern Bürgerbibl. 114, f. 70a

Burgerbibliothek
Bern
Cod.114, f. 70r

SCI ARBOGASTI III.
SISSIMI SACER-
dotis xpi Arbogasti ex
ortu. uel conuersatione
eius a puero ad puericiam usq.
pontificatus. seu antiquitas
obtexerit. uel scriptor. ra
tas n declarauerit. quia
scriptio n docet. incertum
habetur. At uero tam patris
[illegible] quib in dieb. suis
miraculis coruscantibus claruit.
n ex toto sunt silentio oppta.
que p auctes fidelium transeun
do. posteris narrantib auribus
nris sunt infusa. Traduxit naq.
quasi mellis dulcedine degus
tata delectatu. consilio utitur.
Qua iocunditate cu uterq. suo
rex in regno. eps in episco
patu. psidere se agerent. hosti
humani generis inuidia res
tra uertitur in contraria.
Na cu quada die uenatores
regis more solito aprum inse
querent in saltu. regis etia
filius q erat ei unicus. pariter
cu eis in eode discursu festi
nauit. Dum autem illi p deuia
queq. et diuersos anfractus
cu canib obtrectarent. solus
relictus. singulari occurrit

4. Vita S. Arbogasti — Berner Codex 114

tatem · ubi scī michaelis est aecclesia constructa
sepulturam sibi fieri precepit · & eo se ferri ac se-
peliri · imitans saluatorem. xpm qui extra por
tam elegit sibi sepulcrum. At uero post mul
tos annos inde translatus & ad cenobium sanc
. burc deportatus · ibi est honorifice reconditus ·
vbi et nunc famulantibus dō in ymnis et lau
dibus · multa beneficia prestat pius patronus ·
comitante gratia xpi · cui est honor & gla per
omnia seculorum secula. PRefatio.

5. Vita S. Arbogasti (Surburg) — Cod. U. B. Würzburg

M.p.th. f. 34

M. Barth, Durch. Arbogast, Arch. f. Elsäss. Kirchengesch. 14 (1939–1940)

Bern. Burgerbibl., 128, f.1r

Hermanus eps dedt sce Marie.

INCIPIT HISTORIA SCOLASTICA
TRANSLATIONIS IN
LIBRUM HYSTORIARUM
RIA RUM MORALIUM
SIVE SCISSILIUM
VIRI DE MISE
RIA HOMINUM
AB EXORDIO
MUNDI USQUE
PECCATUM ADAE.

Adam cum esset annorum. cc.xxx. genuit seth.

Seth cum esset annor. cc.v. genuit enos.

Enos cum esset annorum. c.xc. genuit canan.

Canan cum esset annorum. c.lxx. genuit malaleel.

Malaleel cum esset annorum. c.lxv. genuit iared.

Iared cum esset annorum. clxii. genuit enoch.

Enoch cum esset annorum. clxv. genuit matusalem.

Matusalem cum esset annorum. clxvii. genuit lamech.

Lamech cum esset annorum. clxxxii. genuit noe.

Noe cum esset annorum. D. genuit sem. cham. et iafeth.

Sem cum esset annorum. c. genuit arfaxat.

Arfaxat cum esset annorum. c.xxxv. genuit sale.

Sale cum esset annorum. c.xxx. genuit heber.

Heber cum esset annorum. c.xxxiiii. genuit phaleg.

Phaleg cum esset annorum. c.xxx. genuit ragau.

Ragau cum esset annorum. c.xxxii. genuit serug.

Serug cum esset annorum. c.xxx. genuit nachor.

Nachor cum esset annorum. lxxviii. genuit thara.

Thara cum esset annorum. lxx. genuit Abram.

Kept 128

MS 128

Cainan cum esset annorx. c. lxx. ge
nuit maleleel.

Maleleel cum esset annorū. c. lxvi.
genuit iareht.

Iareht cum esset annorx. c. lxii. ge
nuit matusalam.

Matusalam cum cēt annorum. c. lx
viii. genuit lamet.

Lamet cum esset annorū. c. lxxx.
genuit noe.

Noe cum cēt annorx. d. ussu dī fabri
cauit arcam. & fabricata est arca p
annos. c. erat noe annorx. dc. cum
ascendit marcam

Fiunt ergo abadam usq; addiluuiū.
anni. ii cc xl ii.

Arfaxat filiusshem cum esset annorx

Fiunt ergo anatiuitate. arfaxat fi
lii sem usq; adnatiuitatem abrahe.
Anni mille lxx.

Abraham cum esset annorx. c. genuit
isaac.

Fiunt abadam usq; adnatiuitatem
isaac anni. iii cccc x. secdm qd dicit
Apostolus. abrahe dicte sunt pmissi
ones & semini eius. Non dicit de semini bus
sicut inplurimis sed quasi de uno lo
quitur. Et semini tuo inquid qd est
xps. Hoc aut dico testamen tū con
firmatū. Ado mxpo ea quę post. cccc
xxx annos facta est lex non resolui
& euacuauit pmissionem.

Fiunt ergo abadam usq; mxpm
isrl de aegypto anni. iii. dccc. xl.

BIBLIOTHECA BERNENSIS

Bern Burgerbibl. 128. f. 1ª

Burgerbibliothek
Bern
Cod.128, f. 1r

Bam. Bibl. B. 12. f. 52

omnis captiuor exceptis paucis principib, uendite. Ita quarto quo cepti sunt anno belli punici terti terminati e. Sed mihi qualibet studiose quærenti uerum tam homini tardioris ingenii nusquam omnino causa. tertii belli punici qua intantu carthago accenderet. utrum bello euersa deberet deleri. Illud quoq; uel maxime mouet. q̄d iusta utrinsuperioribus bellis euidens ac surgente causa & dolor accendebat. Consultatione nopus erat. At uero cu alii romanor ppt ppetua rome securitate delendu ee decernerent. alii uero ppt ppetua rome urbis curatis cura qua sibi semp ex suspicione emule urbis impenderent. ne uigor romanus. bellis semp exercitatus in languida segnitie. securitate & otio solueret incolomen carthaginem statu suo pmittendam ee censuer. Causa nexcusabilis lacessendi carthaginensiu. hexinestantia torpescentiu romanor ostia inuenio. Qd iusta sit. cur xpianus. cur temporibus imputant hebetatione acrubigine sua qua forsitas sumus exesi sunt. Quippe ante. dc. fere annos. sicut sui prudentes timtesq; pdicere

Explicit historiarum liber quartus.

Incipit liber .v.

Scio aliquantos post hanc defiscepsse pmouere posse uires romane. multa re gentiu & ciuitatu strage crebrescunt; Quaqua scrutiuent appendant. plus damni inuenient accidisse qua commodi. Neq; eni parui pendenda sunt tot bella seruilia. socialia. ciuilia. fugitiuor. nullor utiq; fere tuu. & magnar tamen miseriar. Sed ego nubeo utiq; ac modu uoluntia fuisse uideant. Unde arbitror ee diuersos. & q̄bus temporibus beatius. quib, eni nu triumphi. celebres uires romane. diuites pdę. nobiles pompę. magni ante curru reges & longo ordine uictę gentes agebant. Quib, breuit respondet & ipsos de temporib, solere causari. & nos phisde teporibus institisse sermone. Quę tepora nunquam tu urbi adtributa sorbi uniuerso estat ee communia; Ecce quam felicit romanus est. tam infelicit quicquid extra roma e uincit. Quanti igit pendenda e gutta hęc laboriosę felicitatis. cui asscribit unus urbis beatitudo intanta mole infelicitatis.

BBB Cod. 128, f. 56r

151

Ben. Berge. B. 128. f. 87ª

uadente ciro captā uelut immor
tē concidisse · cui ista fiducialiter
assurgentē post expulsos regesꝫ
libertꝫ uti coepisse ē filiusꝫ pcipue
cum uindicantē libertatē suam
romā · tunc quoq; iudęorū po
pulusꝫ qui apud babylonā subre
gibusꝫ seruiebat · in scām hierl
recepta libertate redierit ·
Templum quoq; dñi sic Appheusꝫ
pdicatū fuerat reformaret · Ite
rea intercessisse dixerā inter ba
bylonū regnū qd ab oriente
fuerit & romanū qd ab occiden
te consurgens hereditati orien
tis enutriebatur · macedonium
affricanūq; regnū · hoc ē quasi
meridie ac septentrione bre
uibus uicibus partes tutorisꝫcu
ratorisq; tenuisse orientisꝫ et oc
cidentisꝫ regnū · babylonū et ro
manorū iure uocitari neminē
umquam dubitasse scio;

Macedonicū regnū subsepten
trione · cui ipsa plaga caeli · tū
alexandri magni aret positae

tae p medos babylonię · et irrumpi
tae pgothos romę · pares admodū
annorū numeros occurrisse · Nunc
aū his illud adtio quo magis cla
reat · unū ee arbitriū saeculorū ·
regnorū · locoruq; omnium dñi ·
Carthaginense regnū a condītione
usq; ad euersionē eius paulo am
plius quā · o cc · annis stetit ·

Q que regnū macedonicū a chara
no usq; ad psen paulo minus quā ·
o cc · Utruq; tam septenarius il
le numerus · Quod iudicantur
oīa terminauit · Roma ipsa etiā
quā uis ad aduentū dñi nri ihv
xpi pfecto pueheretur imperio ·
paululū tamē et ipsa in occursum
numeri huius offendit · nā sep
tingentesimo condītionis suae
anno · quatuordecim uicos ei · incer
tū unde consurgens flamma con
sumpsit · Nec umquā ut ante libus
maiore incendio uastata ē · adeo
ut post aliquot annos caesar au
gustus ad reparationē eorū quae
tunc exusta erant · magnā uim

BBB Cod. 128, f. 87r

16

cept absumit. nisi forte occulto meatu m
alueū eius qui ab oriente descendit eruc
tuat. Aegipt supior in orientē plongū
extendit cui ē a septentrione sinus arabic
a meridie oceanus. Hā ab occasu exim ferio
re aegipto incipit. ab oriente rubro ma
xvi. ri terminat. Ibi sunt gentes. xx. iii. & qm
meridianā pastē uniuersę asiae descripsim.
sup ē ut ab oriente ad septentrionē pars quę
rem stat expediat. Mons caucasus in ter
cholchos qui s sup ex mericū mare & inter
albanos qui s admare caspiū primū attollit,
cuius quidē usq ad ultimum orientē unū
uidet iugū. s multa s nomina. & multi hoc
ipsum iugū tauri montis credi uolunt. qa
reuera parco h atras mons armenię inter tau
ros & caucasum medius contiare nu tauros &
caucasum putat. sed hoc non ita ee discer
nit fluuius eusfates qui a radice parcoatrę
montis effusus. tendens s in meridiē ipsum
ad simistrā. tauros excludit. Ad dextera, itaq
ipse caucasus inter cholchos & albanos ubi
& postas habet mons caucasus. dicit a po
stis caspius usq ad armenias pilas t usq ad

xviiii. mons oscobares. Ibi ganges fluuius orit
& lasep nascit; a fonte fluminis gangis.
usq ad fontes fluminis ottorogorręs qui
sunt a septentrione ubi s montani pa
ropanis. Adae mons tauri; a fontib. otto
rogorręs usq ad ciuitatē ottorogorra
inter hunos schitas & gandaridas.
Mons caucasus; ultim in ter oas & passiadras
mons timauus. ubi flum chrisorhoas. &
promontoriū samora orientali excipiunt
oceano. Igit a monte timauo hoc ē ab
imo caucaso & dextra orientis paste qua
oceanus sericus tendit usq ad promontoriū
bareū & flum bareū. Inde thenus schi
tico mari qd est ab occasu & usq ad ex
tremū caucasi iugū. qd ē a meridiē.

† qd ē a septentri one usq; ad mare caspium.

xx. Hyrcanos & schytas gentes s. xl. ui.
. ppī terras in secunda diffusionē late
obertames; mare caspiū sub aquilonis pla
ga ab oceano orit. cuius utraq circa oce
anū littora. & loca deserta incultaq habent.
Inde ad meridiē uersus plongas angustias ten
dit. donec p magna spacia dilatatū cau
casi montis radicib. terminet. Itaq ama

Bern Burgerb. 128. f. 13r

12, 128-13r

BBB Cod. 128, f. 13r

12.

cingit. Cuius spaciū in longo tenet milia
passuū. c. lxx. v. in lato milia passuū. c.
xx. viii. xx. v. Insula creta finit aboriente car
patio mari. Aboccasu & septentrione
cretico mari. Ameridie mari libico qđ
& adriaticū uocant. Habet in longo mi
lia passuū. c. lxx. ii. in lato. l. Insulę cicla
xxx. des. q̄ix ē aboriente p̄ma rhodus. Aseptēn
trione ne nedos. Ameridie carpatos. Ab oc
casu cy. h tera. † Aboriente mari y cario. A
septentrione mari aegeo. Ameridie ma
ri carpatio. Sunt aū oēs cy. clades nu
mero. l. iii. hae tenent aseptentrione
īmeridiē milia passuū. d. aboriente in
occasum
oceano milia. cc. xxx. i.

Syracusia. insula. ma habet p̄muncloria
unū qđ dicit pelorx. & aspicit adaquilonē.
cui messana ciuitas p̄xima ē. Secundū
qđ dicit pachinū. sub quo ciuitas Sy. ra
cusana respicit adeuro notū. Tertiū qđ
appellat lily. beū ubi & ciuitas eiusdem
nominis sita ē. dirigit in occasum; hęc habet

hoc ē septentrionē uersus habet ubiente;
cuius in longo spaciū tenet milia passuum
cc. xxx. in latum mit. cc. lxxx. Haec habet
aboriente & aborea tyrrenicū mare. qđ
spectat ad postū urb̄ romę. Ab occasu ma
re sardum. Ab africo insulas baleares lon
ge positas. Ameridie numidicū sinū. Ase
ptentrione ut dixi corsicā. Corsica insula
multas p̄muncloruus angulosa ē. Haec ab
oriente habet tyrrenicū mare. & poram
urbē. Ameridie sardiniā. Ab occasu insu
las baleares. A circio & septentrione ligu
sticū sinū. Tenet aū in longo milia passuū
c. lx. in latū mit. xx. vi. xxx. ii.

Insulae baleares. duę sunt. maior & mi
nor. Quib. in sunt bina oppida. maior
tharcona. hispanię ciuitatē. minor bar
celona. in septentrionē uersus cont se ha
bent. Maiori subiacet insula ebesus. de
inde aboriente sardiniā. Ab aquilone
mare gallicū. Ameridie & africo mauri
tanū pelagus. Ab occasu hibricū pelagus

expectam.

† Aboriente finiunt Troib; asię.

Ben. Bänger B. 128, fol. 15r

14 1128 - 15r

BBB Cod. 128, f. 15r

14.

Bern Burgerbibl. 128, f. 45r

anno sempronius consul aduersu picentes
duxerettu & cu ea directa untia iac
tu teli utraq; acies constitisset repente ta
cu horrendo fragore terra tremuit
ut stupore miraculi utrūq; pauefac
ti agm hebetescerent diu attoniti utrīq;
populi hesitauere pūdicata incepti
scientia tantē pcursu cuncto uicere
cestam tristeq; deo ibi bellū fuit ut
merito diceret tantū humanū sangui
nē susceptura & cu gemitu horri
de terra tremuisset romani pauci c. l. xviii
admodū eo plus qui euasere uicer.

Anno aburbe c. cccc. lxxx. intermulta
pdigia sanguis eterna. lacte uisu ē
manare de celo. Na & plurimis locis
scatuere fontib; cruor fluxe. & denu
bib; gutta inspecie pluuie lacte di
missa diu utrīpsis uisu ē terras imbres
irrigauer. Eo tempē cartaginentes da
to aduersus romanos auxilio taren
tinos. cu senatu plegatos arguentur
turpissima rupte federis libe pstimp
to accumulare uue puerio. Tunc & ea uul
sinienses & ruscorū florentissimi pe
ne periere. Na cu licentia uetuste
ne progata. seruos suos passim libe
ros facerent. cuneus alligarent. cu
gus honestarent libertinu impare
potestatis recepta. plenitudine pce
lus usurpare meditati s. & liberati ser
uitutis iugo. ambitu dominatio
nis arser. & quos dominos fuisse me
minerant execrati s. haq; despuantes in
facie libitina. quorū tanta mā fuerat
ut sine cotrouersia ausu potirent. Cor
urbe suo tantū generi uindicant.
Patrimonia cuncta. dominorū sibi
pcelus usurpant. exterres dominos
peul ambunt. Qui miseri exules
egentesq; roma deseruntur. ibi osten
tata miseria querela que defleta.
promanorū seueritate. & uindicati
s & restituti.

Anno aburbe cdita. cccl. xxxi. pestilen
tia ingens apud roma eflagrauit. Cui
atro citate significare ctentus sū. qua
uerbis implere npossū. Si eni spatiū
querit temporis quo manserit inquirit.
ultra biennū uastando porrecta e.

Sidepulatio qua egerit sensus indicti e.
qui nquenti hominū deperisset. sed
quantū sup fuisset inquireret. Sumo
lentia que adfuerit sibillini libri te
stes s. qui ea celesti ira imposita respon
dere. Sed nequaqua quasi tepestate
cauillationis offendat. qd eu sibilla
tos deos dixerit. nos ira celeste dixis
se uideam. et audiat & intellegat qua
hec et siplerūq; pacrias potestates si
unt tam sine arbitrio omnipotentis
di omnino nsiunt. Eo tempē capparro
nia virgo uestalis incestā rea suspen
dio perit. Corruptor ei & ociq; seru
supplicio affecti s. Ecce etinuamus
querere quanta numerā accidisse an

Burgerbibliothek
Bern
Cod.128, f. 45r

Bern Burgerb. 128. f. 100v

gallus strenuissimę rem publicā, peu
rante prętoriani milites romę ma
xentiū filium herculiu · qui priuat
in lucania morabat augustū nun
cupauerunt · Maximiani herculi
usią ex augusto priuat et adhuc
publicus prosecutor · occasione filii
sollicitatus quum perium abiece
rat arripuit tyrannidem galeri
us · augustus seuerū cęsarem aduer
sus maxentiū roma cū exercitu
misit · Seuerus cum urbē obsideret
militū suorū scelere desertus expedit
atq, exeo fugiens rauenne interfect
est · Herculius maximiani prosecu
tor et ex augusto tyrannus · confir
matum iā in imperio filiū uestę
ac potestatę regia expoliare cona
tus · eo inde tus ac tumultib, militū
palā conterritus · in galliā, profectū
est ut constantino genero aeq, dolis
unctus auferret imperiū · Sed p
filiā deprehensus expditus · deinde in
fugā uersus massiliae et oppressus
et interfectus est · Porro galerius

uermes eructuaret neq, medici ultra
iā fetorē ferentes · crebro iussu ei occi
derent · a quodā medico constantiā
exdisperatione sumte increpit · ira di
essę poenā suā · atq, ideo a medicis non
posse curari · a ecdictis latę missis · xpi
anos de exilius reuocauit · Ipse aut
cruciatus non sustinens · uim uitae
suę adtulit · Ita respublica tunc sub
nouis · iiii · principus fuit · Constantino
et maxentio · filiis augustorū · licinio
aut et maximi · no hominib, nouis ·
constantini pacē aeccleisis post decē
annos quā a prosecutoribus uexabant in
dulsit · Deinde inter constantinum
et maxentium bellū ciuile ortū est ·
maxentius sępe multis proelius fatigat
ultime ad pontē muluium uictus et
interfectus est · Maximin' prosecuto
nis xpianor incentor executorq, in
festissimus apud tarsum dū ciuile
bellū contra licinium disponit inte
rit · licinius repentina rabię susceptat ·
oēs xpianos e palatio suo iussit ex

BBB Cod. 128, f. 100v

17.

radice multa generis turba diffundi
tur & in genesi dixit abraham ad loth.
non sit rixa inter me & te. & inter pas
tores tuos & pastores meos. quia omnes
fratres nos sumus. & certe loth non erat
frater abrahae sed filius fratris eius aran.
Quarto modo affectu fratres dici qui in
duo scinduntur spīale & commune.
spīale quo omnes xpīani fratres uoca
mur. ut ecce quam bonum & quam io
cundum habitare fratres in unum.,
In commune. cum & omnes homines. ex
uno patre nati. pariter nos germanita
te coniungimur. scriptura loquente
dicite. hir qui oderunt uos fratres nrī
uos estis., Germana ita intellegitur.
ut germanus eadem genetrice manans.,
Sororem autem ut frater. nam sorores ex
eodem semine dicta qd sola cum fratrib:
in sorte agnationis habeatur.,
Fratres patrueles dicti eo quod patres
eorum germani fratres inter se fuerunt.
Consubrini uero uocati quia ut ex sorore
& fratre. aut ex duob: sororib: sumtus
quasi consorini., Fratrueles autem
mater terae filius sunt. Subrini consu
brinorum filii.,
Tras grecum est.,
Patruus frater patris ē. quasi pater alius
unde & discedente patre pupillum. prior
patruus suscipit. & quasi filium legitur
Auunculus est matris frater. Cuius pro
formam diminutam habere uidetur quia
ab alio uenire monstratur.;
Amita est soror patris quasi alia mater.
Matertera est soror matris quasi altera
mater., Socer est qui filiam dedit.,
Gener est qui filiam duxit. gener autem
dictus qd adsciscatur. ad augendum genus
Socer autem & socrus quod generum uel
nurum sibi adsciscant.,
Uitricus est qui uxorem ex alio filium aut
filiam habentem duxit. & dictus uitricus
quasi nouitricus., quod amare super
ducatur nouus.,
Priuignus est qui ex alio patre natus est
& priuignus dicitur putatur quasi priuige
nus quia prius gignitur. unde & uulgo
antenatus.,
Uocabula agente haec uidentur decli
nata.,
Genitor. genetrix.
Agnati. agnatae.
Cognati. cognatae
Progenitores. progenetrices.
Germani. germanae.,

CARTA LIBERTATIS

In dī nomine notū sit omnib; tā p̄sentib;
quā & futuro tēpore succedentib; qualiter
ego. ill. quendā seruū meum nomine. ill.
liberū ī dī dimisi & ut habeat potestatē
p̄ gendi atq; manendi ubicūq; uoluerit. Statuē
quis piā heredū uel successorum meorū. hanc cartā
libertatis infringere tēptauerit. & ad seruile
opus compulerit. auri unc. iii. argē lib. v.
ingrauatum regis p̄soluat. & p̄sens carta firma
p̄ maneat stipulacione subnixa. Actū publice
in loco. ill. Sigē. ill. qui hanc cartā libertatis
fieri rogauit &c.

In dī nomine ego. ill. premedio animę mee
& parentū meorū seruū. it. nomine tradidi
ad basilicā scē marię que ē structa infrā
ciuitatē strazburc ubi uir uenerand. ill. epūs
p̄ē uidetur cauendi racione ut omnis
singulis infesti uitare sci. it. ad p̄dictā ecclām
& illis fratrib; ibidē dō famulantib; dn. ii. p̄sol
uat. & sub mundburdio. t. defensione ipsius
ecclę rectoq; eius ut ingrē ē sistat. ita ut nemo
eum ulterius. ad coactum seruicium repetere tēp
tet. sed secundū ui dicta ē dicionē securus p̄ma
neat. Si quis uo qd fieri nō credo ego ipse. uel
ullus heredū meorū hanc traditionis cartā infrin
gere uoluerit. auri unc. iii. argē lib. v. Inde rario
regale p̄soluere cogatur. & qd implere cupiat
p̄ petrare nō ualeat & p̄sens carta firma & stabilis
p̄ maneat stipulacione subnixa. Actū publice
ut supra

Bern Burgerb. 224, fol. 73v

BBB Cod. 224, f. 73r

23,

AD GLANDULAS DICTS

Albula glandula Aduro te ꝑ patrē omnipotentē & ꝓsi ꝫ ꝑm filiū et spm scm ut non noceas huic famulo dī. ut sed ut neque asseruet splenda solis inaqua: Nouē soroꝝ glandule fuerunt. vnā soror glandule fuerunt. vii. soroꝝ glandule fuerunt. vii. soroꝝ glandule fuerunt. v. soroꝝ glandule fuerunt. iii. soroꝝ glandule fuerunt. vna soror glandule fuerunt. Nouē glandule fuerunt. vii. fiant. vii. fiant.

Arraha · demedica & caduc · ꝓ nata ensura · ꝛ · comū sextum ·

ADDISSENTERIAM.

plantaginem aut ruam bibe quinque.

AD MALA UESICA

In nomine scē trinitatis. hiala · hiala · hulda · mala filana · Sēs eristophanus Sēs abraham. Siclumsina · diuun · diuni · Inclina · clina · clina · Sēs saturninus. Adroc · adroc · adroc · sēssēs sēdns ds ompt quieratq; quiest ad gu venturus ō. Aduro te · trahicola rus ꝑ dm patrē & filiū ous & spm scm · ut mox euanescas in isto homine. N. nec amplius crescas.

				TRITAUI PATER TRITAUI MATER	TRITAUI PATER TRITAUI MATER				
			TRIPATRUUS TRIAMITA VII	TRITAUUS VI	TRITAUI VI	TRITAUUS CUJUS TRI MATER TERAE VII			
		ADPATRUUS ABAMITE FILIUS VII	ADPATRUUS VUS ADAMITA VI	ADAUUS V	ADAUIA V	ADAUUNCULUS ADMATTER VI	ADAUUNCULI ADMATTERAE FILII VII		
	ADPATRUUS ABAMITE NEPOTES VII	ABPATRUUS ABAMITE FILIUS VI	ABPATRUUS VS ABAMITA V	ABAUUS IIII	ABAUIA IIII	ABAUUNCULUS ABMATTER V	ABAUUNCULI ABMATTERE FILII VI	ABAUUNCULI TERE NEPOTES VII	
	PPATRUUS PAMITAE NEPOTES VII	PPATRUUS PAMITAE PNEPOTES VI	PPATRUUS PAMITAE FILII V	PROPATRUUS AMITA IIII	PAUUS III	PROAUIA III	PAUUNCULUS PROAMATTERA IIII	PAUUNCULI PRONEPOTES V	PAUUNCULI TERE NEPOTES VI	PAUUNCULI POTERE PNEPOTES VII
	PPATRUUS LORUM AMITAE TRUUE PNEPOTES VII	PPATRUUS LORUM AMITAE TRUUE NEPOTES VI	PPATRUUS LORUM AMITAE TRUUE FILII V	PPATRUUS ELISABETH AMITA IIII	PPATRUUS PAMITA MAGNA III	AUUS II	AUIA II	AUUNCULUS MATERTERA MAGNA III	PPRIUS SUBRINUS SOBRINA IIII	SOBRINI SOBRINE FILII V	SOBRINI SOBRINE NEPOTES VI	SOBRINI SOBRINE PNEPOTES VII
FRATRIS PATRUUS AMITINE NEPOTES VII	PATRUUS AMITINI BRO NEPOTES VI	PATRUUS AMITINI NEPOTES V	PPATRUUS AMITINI FILII IIII	FRATER SORORIS PATRUUS AMITINI III	PATRUUS AMITA II	PATER MATER II	AUUNCULUS MATERTERA III	CONSUBRINUS CONSUBRINA III	CONSUBRINI CONSUBRINE FILII IIII	CONSUBRINI CONSUBRINE NEPOTES V	CONSUBRINI CONSUBRINE PNEPOTES VI	SOBRINI SOROIUS NEPOTES VII
				FILIUS I	FILIA I							
				NEPOTES II	NEPTIS II							
				PNEPOS III	PNEPTIS III							
				ABNEPOS IIII	ABNEPTIS IIII							
				ADNEPOS V	ADNEPTIS V							
				TRINEPOS FILII VI	TRINEPTIS FILII VI							
				TRINEPOTIS NEPOS VII	TRINEPOTIS NEPTIS VII							

Bern. Burgerb. 224. f. 74

BBB Cod. 224, f 74r

24.

POTIO ADAPOSTEMA QUAE INPULMONE FIT; Recipit hæc de suco marrubii. staupū. i. de suco nebetae. i. de suco betonicę. i. de melle despum. i. Piperis gr. cc. vini staupos. viiii. misces oma insimul quicq; indigę bibę. ieiun oni mane staupū. i. Sero cum pinguedine. CONTRA FEBRĒ QUARTANAM ✠ In nomine patris. ✠. & filii. ✠. & spūs. ✠. amen. Dronem. ✠. ✠ Eugenius. ✠. Stephanus. ✠. Probatus. ✠. Sanbuetus. ✠ Dionisius. ✠ ✠ Cassulus. ✠. Quiriacus. ✠. Dronem. ✠. In nomine sę trinitatis. In nomine dni amen. ✠ Carta concambii. Ordo rationis expostu

lat. ut mundanarū rerū pbabilis cōmutatio scripti roboret. ne post modū possit ulla uarietate turbari: Quā obrē placuit inter ille. & ille. ut quasdā res & ambarū partiū oportunitate. inter se cōmutare deberent. qđ ita & fecer. Dedit itaq; ille. in pago dlsacense. & in ipso comitatu in uill. ille. mansos. ii. cū cāpis pratis filuis. pascuis cultis & incultis. exitib; & reditib; aquis aquarūq; decursib; p omia ad integrū possidendū. Contra uero reddidit idē ille. in eodē comitatu. in uill ille. mansos. ii. Ea salica & ratione. ut quicquid pars alteri cōtulit partis iure heredi tario succedat. & habendi ac cōmutandi libero in omib; pfruat arbi trio. nullusq; hanc cartā cambii. irrita facere aut infringere pūsumat Qđ si pūsumpserit. dari uncias iii. & argē. lib. v. coactus ad publicū erariū pūsolvat. Hęc uero carta nihilomin firma stabilisq; pmaneat stipul subnixa. Acta publice in loco. ille sub die. ill.

Benedicat te dns pat qui in principio cuncta creauit. benedicat te dns filius qui de supnis nos sedibus ad saluandū descendere dignat est. Benedicat te spūs sc̄s qui in similitudine columbę in flumine iordanis requieuit in te ipse te benedicat. & anima tua unica. cor tuū illumine & sensū tuū dirigat & pedes tuos in uia pacis dirigat. sed ut mentis & corporis & pseue rantia in bonis operib; tibi concedat. & de incepsi te a peccatis & inimicis & infirmitatib; subumbra alarū suarū defendere. & ad eternā beatitudinē pducere dignetur. xps dns nr qui cū do patre & spū sco uiuit & regnat in secula seculorum.

— VIII —

Bern Burgerb. 224, fol. 74v

52

BBB Cod. 224, f. 74v

Bern Burgerbibl. 257, f. 1r

Deuce abu. Iste abia [illegible] ... Iubente dño omnipotente ... esse usq; ad tempora domini unus post unum exortus ... dilectus ... deo ... quę adsumpta ... ut ... ter ... ut ... ter ... ut ... ter

Burgerbibliothek
Bern
Cod.257, f. 1r

Persius ⁊ macrobius inunū colligati.

Bongars

o Asserui deo fonte potaū ⁊ ideo poeta factus est · ego autem non potaui · ut poeta fierem.

Hoc metrū Iambicū · quia in vi sede a longa incip · dū iambus in vi a breui incipiat ·

Nec fonte labra prius caballino · Caballino autē diē non equino · q̄ sacrare humiliora uerba conueniant ·
mea humectaui
Nec Inbiberit somniasse parnaso
eo q̄ d. li duo cacuminā somniare nullo monte ·
Memini me · ut repente sic poeta prodirem ;
porcus excello fonte t p dieri
recordor
Heliconiadas q. pallidam q̄ pyrenen
musas pallidā dic q̄ poete pallam sq̄ bendy fons est in helicone musis consecratus
lassitudine
Illis relinquo · quorum Imagines lambunt
poetis regnator cedo poetarū t capita statuas facies ⁊ regunt · ter cū ducunt ·
flexibiles errabundo · i · ego nō plen poeta · semiullanus · nā bine gro doctus · ego uīt poetas eruditos cos medio exisse ·
Hederā sempuridis est · ergo hedera coronabamur poetę · quia nō poetę semp manent.
Hedere sequaces ; Ipse semipaganus
a dnumerū poetarū ap porro
Ad sacra uatum carmen affero nūm ;
attribuit · Insinuā · expressit · nituent
Quis expedit psittacho suū chere ·
nisi fames t blanditi
Picas q̄ docuit uerba nisi conari ·
exactor prestator
Magister artis ingenii q̄ largitor ·
practura sumptus imitari ad sequendū
Venter · negatas artifex sequi uoces ;
solus ad facie cuius specie decipiunt homines ·
Quod si dolosi spes refulserit numi
uoluerit poetrię studentes ·
Choros poetas · & poetridas picas
q̄ diuinū carmē · i · honestū loquentē humanā uocē · seria carmina facere ·
v · dulce quid musicā ·
Cantare credas Pegaseium melos ·
Hec satyra scribit debere q̄ publice ca (tenere captare) famā ex fauore eloquen
tie imperitor · & hoc uelut dialogi genus in principio ex
sona interrogantis inducit ·
suspense legendū · et ponit ut declamatione omnium.

O curas hominū · o quanta est inrebus inane
Vacuū dictū aer cęlū · q̄ de quacunq̄ est · uanū ad oratione carens · (a rebus)
humanus
Quis legat ista · mu tu studeat · nemo hercule · nemo ·
mea carmina f f f f phercule p
tres f p sidus sine mo sīne legente
Vel duo t · nemo · turpe · & miserabile · Quare ·
preterea ieuna plurali denumero ·
a multa nuba nigro · romani nobilioris · pulū poetam · q̄ transtulit · lucan ex eo dixisse ā · uerbū ex uerbo ridiculose satis ·
Nemihi polidamas & troiades labeonem
ppositerunt fabule · p · ad cupidū laudis · tumultuosa · ab aq̄ translato · quod multis gentibus
Prerulerint nuge ⁊ Non si quid turbida roma repleatur ·
Lauder · extollar · assensa si iudicet nō recte · q̄ laudant q̄ mala sunt ·
f fauet
Fauet · accessas · examine impiū nulla
⁊ Exam ē lingua t unū q̄d me
dia asta · ad equanda ponderā te
ne · nolit de te uulgū externe
cus quere q̄ est chilonis sen
tentia

Videns persius multos libidinari inscribendo ad hoc tamē usq̄ uoce & laudē populi adquirerent rep hendendo cū indignatione inchoat exabrupto · nā ante philosophie studebat apud bassū primo deinde apud cornutum ·

Hec satyra scribitur debet q̄ publice captant famam ex fauore eloquen tie imperitor · & hoc uelut dialogi genus in principio ·

Pollidamas ipse ē nepos · nā pollidamas dr̄ multanuba · nā & ille multas · uicauit · aut q̄ timidus & imbellis

Bern Burgerbibl. 257. f. 1v

Burgerbibliothek
Bern
Cod.257, f. 1v

Seriole ueteris metuens deradere limum.
Ingemit hoc benefit tunicatum cū sale mordens
Cepe & farratam pueris plaudentibus ollam.
Pannosam fecem morientis sorbet aceti.
Aut siuncus cesses & fricas incute solem.
Est ppe te ignotus cubito q̄ tangat etacre
Despuat himores penemq; archanaq; lumbi
Runcantem populo marcentes pandere uulnas;
Tunc cum maxillis balanatum gausape pectas
Inguinibus quare detonsus gurgulio extat.
Quinq; palestritę licet hęc plantaria uellant
Elixasq; nates labefactent forcipe aduncas
Nontamen istafilix ullo mansuescit aratro;
Cedimus inq; uicem prebemus crura sagittis.
Uiuitur hoc pacto sicnouimus; illa subter
Cęcum uulnus habes sed lato balteus auro
Prętegit; ut mauis dauerba et decipe neruos
Si potes; egregium cum me uicinia dicat
Noncredam tuso si pallet impbe nummo.
Si facis inpoenem quicquid tibi uenit amarum.
Si puteal multa cautus ubice flagellas.
Nequiquam populo bibulas donaueris aures.

Bern Burgerbibl. 257, f. 8r

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 257, f. 8r

i· respue laudib⁹ usq; apu· quasi me nonhabos necagnaseis· turba·
i· laudes·
Respue quod non es· tollat tua munera certo·

sotto tepsum·
Terentium habita· ut noris quam sit tibi curta supellex·

AD AN NEŪ CORNUTŪ STOICŪ CUIUS FUIT AUDITOR·

poetis consuendo
Vatibus hic mos est centum sibi poscere uoces·

Centum ora· et linguas optare in carmina centum·

scribatur scribere tragoedia·
Fabula seu mesto ponatur hianda tragoedo·

heroica carmina
Ulnera seu parthi ducentis abinguine ferrum;

adquid hec sapias sententias· tparres·
Quorsum hec· Aut quantas robusti carminis offas

imatis· describis· pferri·
Ingeris· ut parsit centeno gutture natis·

poete spes in legant·
Grande locuturi nebulas helicone leguntq·

Siquibus aut proges· aut siquibus olla thiestę

precanda
Feruebit· sepe insulso cenanda glycone;

a coquitur
Tuneq· anhelanti coquitur dum massa camino

Folle premis uentos· nec clauso murmure raucus·

murmuras
Nescio quid tecum graue cornicaris inepte·

Nec stloppo tumidas intendis rumpere buccas·

quę sint digna toge· i· paci· pertinus iungere uersu uersui·
Uerba toge sequeris· iunctura callidus acri;

stilo scribis plano prauos exergere· redarguere·
Ore tereti modico· pallentes radere mores

nobili· notare·
Doctus· & ingenuo culpam defigere ludo·;

i· humilibus uerbis· tludo· tsatis· rioo carmine adubitat· hemistichium·
tragoedias·
Hinc trahe quę dicis· mensasq· relinq· mucemq·

i· satyram·
Cum capite et pedibus· plebeia prandia noris;

nigris· mendacis·
Nonequidem hoc studeo· pullatis ut mihi nugis

Bern Burgerbibl. 257, f. 8v

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 257, f. 8v

dependat · uxor cesaris.
E ssedaq ingentesq · locat caenosia rhenos;
regis. dona
D is igitur genioq · ducis centū paria obres
egoipsius.
e gregie gestas · induco · quis uetat · "aude;
tsentias. paricul ysse earnū cū panibus sophense.
U etabsiconues · oleū · arto creasq · popello
heredē mē rogat.
l argior · Anphibes · "dicdare · non audeo inquis · "
plenus lapidibus aliud thema incip.
E xossatus ager uxta est, age · simihi nulla
filia neptis.
I am reliqua examitis · patruelis nulla pneptis
patru est soror Aue matris.
N ulla manet · patru sterilis matertera uixit
Auia et patris et matris dr.
D eq · Auia nihilum supest · accedo ad oullas.
quibus. quasi proximus mihi occurrit.
C luuiq · Aduirbi · prestomihi manus hyres.
tu quisquis es.
P rogenies terre · quere exme quismihi quartus
ñ facile. quintū.
S it pater · haudpmpte dicam · tam̄ Adde etiā umū ·
V nū etiam · terre est iam filius · etmihi tu
M Anus hic generis prope maior Auunculus exit;
Ame. si posito face.
q uprior es · curme inde cursu lampada posas; "
tu heres mis. Adre cū lucro.
S um tibi mercurius · uenio deus huc ego · ille
Aut forte que tibi offero spernis.
P ingitur · An renuis · uis tu gaudere relictis · ! At pius ne
numeri sepulcralis. At uiñ.
D eest aliquid sume; minui mihi · sed tibi totū est ·
At quicquid id est
H uic quid idem; ubi sit · fuge quere · qd mih; q̄ndam
neme more patro dissentias.
L egarat tadius · ne dicta pone paterna;
sume
f oenoris Accedat merces · hinc exime sumptus;
lucri.

Bern Bürgerbibl. 257, f. 14a

Burgerbibliothek
Bern
Cod.257, f. 14r

Quodreliquumest reliquum nē nē iam pensius ungue.

Vngue puer caules, mihi festa luce coquatur

Vrtica. & fissa fumosum sincipit aure;

Vtruus iste nepos olim satur anseris exstis.

Cum morosa uago singultu tinguine uena

Patritię immeat uulus. mihi trama figurę

Si tu reliq. at illi tremat omento popa uenter.

Vende animam lucro; mercare. atq. excute sollers

Omne latus mundi, nesit prestantior alter

Cappadocas rigida pinguescl ausisse catasta,

Rem duplica. feci. iam triplex. iam mihi quarto.

Iam decies redit in rugam; depinge ubi sistam;

Inuentus chrysippe tui finitor aceruj,

Moribus ornatus. probitatis amator
Colla q. preceptis summittit rite superbus
Pacificus dño famulans dignusq. sacerdos
Mistica procuret aptare monilia collo
Purima quos uterus maneat tempora sospes.

Quattuor exuerus subnixi colla feremus
Cruxtibi pclara sporte sporte sonamus aue.
Hac cruce inuictos referens ad hesperie triumphos
Hac peul exede fraudola cunca fore
Quj patuli penas ligni patiens reboasti
His ignosce malis crimina nra fuga
Hoc crucis insigne cunctorum xpe redemptor
Interitu custos sis reduci q. comes.

Bern. Bürgerbibl. 257, f. 14v

Burgerbibliothek
Bern
Cod. 257
f. 14v

sup. altare consecratum in bono
re sce marie. Postea uero ui
xit multis annis. potens uir
tutibus seis. Equibus unum
miraculum fidelibus ualde
pficuum huic operi dignum
duximus inserendum. Seruus
namq; cum citra flumen quod
de saltu uosagi nomine bruscha
mixtum cum alsa fluuio qui
alueo p. alsatiam eo usq; decur
rit. oratorium ligneum par
uum sibi fieri iussisse. qui noc
turno silentio fluuium transi
ens ueniret. ut ibi se secretius
in oratione mactaret. mente
quoq; indiuina contemplatio
ne latius extenderet. Sub
inde uero cum nauigium
non inuenit. siccis pedibus
fluuium transiuit. completa
q; oratione rursus sup. undã
ambulans repedauit. Ita q̃
religiosam uitam ducens di
uersis morbis oppressos cura
uit. demones ab obsessis corpo
ribus fugauit. discordantes
concordare fecit quibus q; secun
modum necessitatis commodus
exstitit. moderator. Cum autẽ
sensisset imminere sibi diem
extremum. in monticulo urbi
vieno extra ciuitatẽ ubi
sci Michahelis ẽ ecclã constitu
ta sepulturam sibi fieri pcepit.
et eo se ferri ac sepeliri imitans
saluatorem xpm. qui extu.
elegit sibi sepulchrum. S
In illo tẽp. homo qui
pegre proficiscens. uocauit
suos. Cui dixit. Omnia
ohis istius Requirere
uhius Pontificis. In
Benedictionem omnium
gentium dedit illi. et testa
tum confirmauit sup. ea
℣ Iustus ut palma florebit. ℟ Similã
Ds qui nobis huius diei festi
tem beati arbogasti confes
sui atq; pontificis commen
ne fecisti. adesto familiæ tu
æ pstã. ut cuius hodie festi
bramus. eius meritis apud
intercessionibus adiuuem
Eodẽ die nat̃. s. Praeiecti u
℟ Filiæ rẽ gum. ℣ Dilexisti iustitiã
Ds qui nos annua beatę bi
martyris tuę solempnita
tis. da ut quam uene
officio. etiam pie conuersa
sequamur exemplo. P. D
℟ Iurauit dominus. ℣ Dixit dns.
Statuit illi testamentum
ternum. et dedit illi face
um magnum. et beatifica
illum in glã. Ymnus I
fessor ℣ Iustus ut palma florebit.
uenerandus est. Oratio
Os qui nobis huius diei
nitatem. Vt supra.
In hac sce Marie
Fidelis sermo et omni acceptione

281

BBB Cod. 756 (98)

est sedendi aliqua t non sedendi oppinio t oratio; & dq; ideo quoniam circa alias res sunt que sibi sunt contra
rie illis p mutatis ista audentur ee contrarie non quod ipsa suscipiunt sed quod circa contrarias passiones
rerum sunt? Nam neq; oratio neq; oppinio p mutatur? Sed ... sola tantum de quibus est ipsa oratio t oppina
tio. id sedere t nonsedere? Quo circa quoniam nullam ipsa oratio t oppinatio suscipiunt passionem. nec quic
quam ineis sit atq; ut hinc contrarium ee contrariorum susceptibilia non uidentur? At substantia eo quod ipsa
susipiat contraria contrariorum dr susceptibilis; Cicero enim suscipiens sanitate sanus fit? suscipiens egri
tudine fit egrotus? oratio uero atq; oppinatio ut dictum est contraria non suscipiunt; quare erit ... e
pprium substantie contrariorum ee susceptibile? sed siquis forsitan dicat. cur cum ignis caluit sit.
nunqua frigus suscipiat. & cur cum aqua sit humida. nunqua suscipiat siccitatem? hiscrim oppositi
uidetur non omnis substantia contrariorum ee susceptibilis. & substantie hoc ppriu infirmabitur
cum non sint in omnibus substantiis; Sed dicendum est quoniam ea contraria suscipere uidetur substan
tia que ineis natura sunt non insita alioquin non susciperit quicquid illi substantialiter adest; Suscipere eni
dicimus aliquid de rebus extrinsecus positis. & preter substantia constitutis? quoniam in substantia igni
in e calidu ee. ignis calorem n suscipit? Quo circa neq; e ignis caloris susceptibilis. neq; frigoris?
calorem quidem n suscipit. id circo qd ei natura substantie que immutabiliter adhesit; frigus enim n
suscipit. qm caloris natura ipsius ignis contrariu sponte repudiat? Quo circa siquide qd suscipiat
ignis. id extrinsecu positu accipiat necesse e ei e contrariu ipse un p manens ac singularis? Id de quoq; de
aqua dicendum e? illa eni sic ignis calore sic n suscipit & humiditate? Si e quodam modo natura
liter ei insita ipsa humiditas. atq; ideo calor ignis t humiditas aque n solu qualitates dicunt? si substan
tiales ignis & aque qualitates? Nam aqua qm in se neq; frigus neq; calore substantialiter habet. ee
dicit susceptibilis & frigoris & caloris; Quo circa n de his e tractatus loquit que substantialiter insunt.
si de his que potest suscipere una aqueq; substantia. id qd potest extrinsecus adhiberi; hoc aut ee in omnib;
substantiis manifestu e? Nam qm cicero san e & eger. homo san et eger e; & si homo san & eger e.
est animal sanu atq; egrotu; Sed cum duob; modis animal atq; homo specientur. uno ... pluribs
p dicent. altero qd substantie sint. ineo qd de pluribs p dicant. contraria; susceptiua ... an
mal ineo qd de speciebs dr. neq; sapiens e neq; insipiens? & homo ineo qd de individuis est. ... san
e neq; eger; Ineo u qd substantie sunt. & qd individuis substantiis p sunt. e contraria; susceptibiles
sunt? Quo circa erit hoc solus p pu substantie e contraria; ee susceptibile; hec de substantia dicta sufficiat
ant. sed u uo luminis series exposione in cho abit quantitatis;

EXPLICIT LIBER PRIMVS.

INCIPIT LIBER SECVNDVS

t si nos cure officii consularis impediunt quo minus in his studiis omne otiu plena q; operam consumam. ut non
primere tamen uidetur hoc ad aliqua r p. curam. de cubrate rei doctrinam aues instruere; ... de
le de cunbus meis mere ar. sicum prisca hominum uirtus urbium ceterarum. ad han. unam rem publica
dominationem imperium q. transtulerit. ego idcirco saltem qd reliqui est greca sapientia ... ad bu
mores nra cuitatis instruxero; Quare ne hoc quidem ipsum consulis uacet officio. cum roma semper
fuerit moris quodlibiq; gentium pulchrum esset atq; laudabile. id magis ac magis imitatione honestare; Ag
grediar igitur. & propositi operis sententiam ordinem q. contexam?

Quantitatis autem aliud quidem est continuum. aliud discretum; & aliud quidem ex habentibus positio
nem ad se inuicem sui partibus constat. aliud ex non habentibus; Est autem discreta quantitas ut numerus
et oratio usq; sed una queq; discretarum secundum se ipsam est;

Post substantiae tractatum cur de quantitate potius ac non de qualitate ppositum sit. haec causa est. qd omnia
quaecumq; sunt atq; sunt simul. in numerum cadunt. Omnis res aut una est aut plures. Unum u uel plures quan
titatis scientia colliguntur; Sed non omnis res simul est atq; aliquam accipit qualitatem; Ipsa enim ma
teria sub quantitatis quidem principium cadit. quodammodo est sub qualitate uero minime; Ipsa enim est cuncti ... materiam
qualitatibus absoluta. Super eque forma quadam afficitur qualitate; p se autem nunquid quid em in se est qua

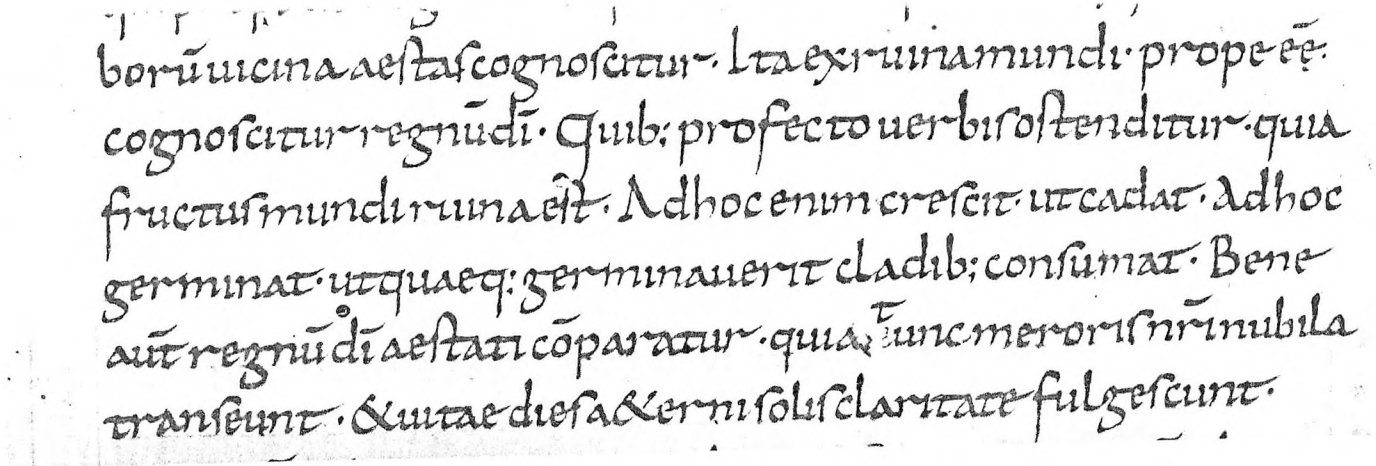
ipsa sue materiae ... forma que non ... affectur qualitate

Bern Burgerbibl. 265 , f. 142

Burgerbibliothek
Bern

Cod. 265
f. 14r

Bern Burgerbibl.
Cod. 265
f 14 r

borũ uicina aestas cognoscitur. Ita ex ruina mundi prope ee. cognoscitur regnũ di. Quib; profecto uerbis ostenditur. quia fructus mundi ruina est. Ad hoc enim crescit ut cadat. Ad hoc germinat. utq; germinauerit cladib; consumat. Bene aũt regnũ di aestati cõparatur. quia tunc meroris nr nubila transeunt. & ut ae dies a & erni solis claritate fulgescunt.

Abb. 683
Nr. 549: Einsiedeln, Stiftsbibl. 158/373, p. 106
Benno, [10.Jh.]

pmanere. ẽ trãsmutatũ sui qualitatis ipsa mutatio. ut ex albo in rubeũ mutaret. Sui dem ẽ ex albo uestãt in nigrũ. illud maxime pmutatũ. & illud superiori quem ẽ trãsmutatũ ẽ. quando pmutatũ ẽ in ẽ trãsmutatã qualitatẽ; atq; hoc ẽ qdam: Quare opponit et sedm qualitatẽ quies. Vt in ẽ trãsmutatũ qualitatis translatio. id quoq; aptissimo uul gat exemplo? quare qm demoub; expedituẽ habendi ẽ quinocationẽ que sequit explicem.

Habere sedm plures dr modos usq; quaq; aũt solent dici pene omissa numerata. ẽ quocũ ee habendi pdicamtũ manifestue. habere aũt tra mutus dr modis utrãq; qui uoce pdicet. dicam enim habere aliquã. qualitatẽ ut habitũ t dispositionẽ; dicimus qq; scientiã t iustitiã. quantitatẽ quoq; habere phibemur. Dicam enim habere in mensura quinq; t quatuor pedes. nec non etiã in ipsis pedib; corporis habere aliqd. et ipsas pedes habere pdicam. Dicam enim habere digitos. & in digito anulos; Circa corp qq; aliquid habere dr ut rumicat qd liber aliud uestimtũ. nec ẽ etiã in uase habere aliquid dicamus. ut triticũ in modio ẽ. & uinum in dolio. hoc sal icet tra habere dicimur. ut in uase. dr etiã quis habere uxorẽ sal icet significatio nulli supdictę cõmuni ẽ nisi ẽ. sed ut ipsi aristoteli uidet longe diuer sae hoc significatio ab habendi pdicamto. non enim pprie habere uxorem dr. sed qd habere quis dr uxorẽ. hoc significat habitare cũ ea uxorẽ habere enim habitare dicimur. ut ẽ socrates habitantis. id habitant atq; colunt qua re ipse quoq; aristoteles inquit ee aliquos fortasse qui dicant habendi modos. ostẽdat q; nos adhuc ulteriorẽ aliquã inquisitionẽ. ut nos qq; quoram pprie poterit dictos modos. alios possint habere pdicari. & de hac ẽ qui nocatione quidem habendi sufficienẽ dictũ ẽ. sed forte quis dubitet cur cũ superioribus in genere numerauerit. nẽ id ipsũ ẽ quinocũ ponat. sed hęc quęstio soluit. ut superius quidẽ ei species exempla ẽ posuit. ut est cal ati & armati. horũ enim aliud ẽ genus. qd si & habet aliquas ẽ pprias species habendi pdicatio. dr aũt & ipsũ nomen multiplicit. nihil ẽ incongruũ in genere numerari. sufficit enim ad demonstrandũ genus ee habendi pdicationem qd sub se aliquas partes species q; contineat;

Explicit liber iii quinti altissimi in aristotelicas categorias aboetio viro
Decassimo gaudeat et qua scripsit olibrius.

Abb. 684
Nr. 536: Bern, Burgerbibl. 265, f. 36r
Olibrivs, [10./11.Jh.]